

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

EU SILC 2022

Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Životné
podmienky

2023

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Kód: 070223
Okruh: Demografia a sociálna štatistika
Dátum: jún 2023

EU SILC 2022 Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Sekcia sociálnych štatistík a demografie
Generálna riaditeľka sekcie: Ľudmila Ivančíková
Odbor štatistiky životnej úrovne obyvateľstva
Kontaktná osoba: Róbert Vlačuha, tel. + 421/2/50 23 62 09

2023

Autori publikácie: Róbert Vlačuha
Matej Kubala

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Informačný servis
Lamačská cesta 3/C
840 05 Bratislava 45
tel. +421/2/50 23 63 35, +421/2/50 23 63 39
e-mail: info@statistics.sk
www.statistics.sk

ISBN 978-80-8121-913-9 (online)

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe pre komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia	6
2. Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	7
3. Príjmová chudoba	12
3.1 Hranica rizika chudoby.....	13
3.2 Profil chudoby.....	14
3.2.1 Miera rizika chudoby podľa veku a pohlavia	14
3.2.2 Miera rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity.....	16
3.2.3 Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti.....	17
3.2.4 Miera rizika chudoby podľa krajov.....	18
3.3 Faktory vplývajúce na zmenu chudoby.....	19
3.3.1 Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok.....	19
3.3.2 Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok).....	20
3.3.3 Rozptyl okolo hranice rizika chudoby	21
3.3.4 Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008).....	22
3.4 Chudoba z pohľadu príjmových nerovností	23
3.4.1 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20	23
3.4.2 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient	24
3.4.3 Relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby.....	25
4. Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie	26
5. Miera veľmi nízkej intenzity práce.....	32
6. Špeciálne zisťovanie v rámci EU SILC 2022.....	33
7. Hlavné charakteristiky a metodika zisťovania EU SILC.....	36
METODIKA VÝBERU	36

VÁŽENIE A IMPUTÁCIE	38
ZÁVER	41

Prílohy

TABUĽKY

1. Vybrané údaje za domácnosti a osoby	43
2. Metodické vysvetlivky zisťovaných údajov	61

GRAFY

MAPY

ÚVOD

Zisťovanie EU SILC poskytuje každoročne údaje pre analýzy životnej úrovne obyvateľstva, ako i pre koncepčné zámery a prijímanie opatrení smerujúcich k zvyšovaniu kvality života občanov SR. Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia prezentované v publikácii sú jedným z jeho hlavných výstupov. Dokumentujú úroveň a štruktúru chudoby na národnej úrovni a zároveň sú podkladom pre analýzy o chudobe a sociálnom vylúčení v rámci krajín Európskej únie z viacerých aspektov a dimenzií - z hľadiska vývoja chudoby v čase, z hľadiska zloženia domácností, ale aj z hľadiska zdravia, vzdelania a pod.

Výberové zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach sa na Slovensku realizuje od roku 2005 ako národná verzia európskeho štatistického zisťovania EU SILC (*European Union-Statistics on Income and Living Conditions*). Ide o harmonizované zisťovanie členských štátov EÚ, ktorého úlohou je zabezpečiť produkciu pravidelných, včasných a kvalitných údajov o príjmoch, chudobe a sociálnom vylúčení, vrátane poskytnutia sekundárnych ukazovateľov, ktoré sú každoročne zamerané na inú oblasť, napr. prístup k službám, blahobyt, nadmerná zadlženosť, zdravie a prístup k zdravotnej starostlivosti detí, materiálna a sociálna deprivácia a pod.

Publikácia „EU SILC 2022 - Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia“ poskytuje prehľad o hlavných indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia, pre ktoré je zdrojom dát výberové štatistické zisťovanie EU SILC 2022.

Jednotlivé kapitoly publikácie sú zoradené podľa tematických okruhov do siedmych základných častí, pričom niektoré kapitoly sú podrobnejšie členené na podkapitoly.

Prvá kapitola stručne popisuje meranie konceptu chudoby a sociálneho vylúčenia, pričom sa aktuálne opiera o národné ciele v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv.

Druhá kapitola stručne analyzuje „*Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia*“.

Tretia kapitola je zameraná na príjmovú chudobu. Členená je na niekoľko podkapitol, v ktorých sú analyzované jednotlivé vybrané indikátory príjmovej chudoby v podmienkach SR. Pre komplexnejšie pochopenie príjmovej chudoby sú indikátory doplnené o analýzu faktorov, ktoré vplývajú na chudobu, ale aj o pohľad na chudobu cez príjmovú nerovnosť.

Štvrtá a piata kapitola poskytujú základné informácie o miere závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie a miere veľmi nízkej intenzity práce ako o čiastkových indikátoroch *agregovaného indikátora chudoby alebo sociálneho vylúčenia*.

Šiesta kapitola analyzuje špeciálne zisťovanie, ktoré bolo súčasťou zisťovania EU SILC 2022 a jeho cieľom bolo porovnanie aktuálnej finančnej situácie obyvateľstva s rokom 2021 a zistiť informácie ako sú obyvatelia schopní vyjsť s peniazmi a ako sú spokojní s rôznymi oblasťami vo svojom živote.

Posledná siedma kapitola je zameraná na hlavné charakteristiky a metodiku zisťovania EU SILC. Súčasťou publikácie je aj príloha s tabuľkami, grafmi a mapami vybraných ukazovateľov.

1. Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia

Znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia patrí k dlhodobým prioritám verejných politík vo všetkých krajinách Európskej únie, vrátane Slovenska.

Členstvo v EÚ prinieslo v oblasti podpory sociálneho začleňovania nové výzvy a nové rámce, ku ktorým sa pripojilo aj Slovensko. Pre dosiahnutie zlepšenia života skupín ohrozených chudobou je nutné, aby mali verejné inštitúcie pripravené dlhodobé stratégie s jasnými cieľmi a plánmi ich realizácie. Z tohto dôvodu v roku 2021 Európska komisia (EK) navrhla hlavné ciele EÚ, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv. **Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (EPSP)**¹⁾ stanovuje tri hlavné ciele na úrovni EÚ v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálnej ochrany, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030. V oblasti sociálnej ochrany za účelom znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia bol na úrovni EÚ stanovený cieľ:

- počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením by sa mal do roku 2030 znížiť aspoň o **15 miliónov**, čo zodpovedá poklesu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia na európskej úrovni na 17,3 %.
- z 15 miliónov ľudí by sa malo z ohrozenia chudobou alebo sociálnym vylúčením vymaniť aspoň **5 miliónov detí**. EK poukazuje na to, že väčší dôraz na deti umožní nielen poskytnúť im prístup k novým príležitostiam, ale prispeje aj k prelomeniu medzigeneračného cyklu chudoby a zabráni tomu, aby tieto deti boli ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením aj v dospelosti, čo prispeje k dlhodobým systémovým účinkom.

SR plánuje v rámci naplnenia Akčného plánu EPSP do roku 2030 v oblasti sociálnej ochrany podporovať sociálne začleňovanie, najmä prostredníctvom znižovania chudoby. Do roku 2030 by sa mal počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia znížiť **o 80 tis. ľudí** (v porovnaní s úrovňou v roku 2019), t.j. hodnota miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia by mala dosiahnuť úroveň **13,3 %**.

Na meranie cieľa v oblasti sociálnej inklúzie bol stanovený **indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia** (AROE), kde akčný plán EPSP do roku 2030 pracuje už s novým zoskupením ukazovateľov, ktorý pozostáva z *miery rizika príjmovej chudoby, závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie a veľmi nízkej intenzity práce*. Pri tomto ukazovateli ide o skupinu ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne.

Ukazovateľ závažnej materiálnej deprivácie sa nahradil **novým koncipovaným ukazovateľom závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie**, ktorý je definovaný ako percento osôb z celkovej populácie, ktorej chýba, resp. si nemôže dovoliť najmenej 7 položiek z nového zoznamu 13-tich položiek materiálnej a sociálnej deprivácie z dôvodu vynúteného nedostatku. Zároveň sa rozšírilo vekové rozpätie ukazovateľa „*veľmi nízka intenzita práce*“ z 59 na 64 rokov a upravila sa referenčná populácia tak, aby nezahŕňala osoby na dôchodku a študentov.

Plnenie národného cieľa ovplyvňuje vývoj ekonomiky, situácia na trhu práce a demografický vývoj na Slovensku. Aj napriek nepriaznivému vývoju za posledné obdobie, Slovensko má potenciál problémy spojené so sociálnym vylúčením riešiť, čo by sa mohlo

---

¹⁾ S. Gregorcová (MPSVaR) : Informácia k nastaveniu národného cieľa vo vzťahu k cieľom EÚ v rámci Akčného plánu Európskeho piliera sociálnych práv.

prejaviť aj na dosahovaní výsledkov národného cieľa, t.j. do roku 2030 dosiahnuť úroveň 13,3 % miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

2. Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia

Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE) - je hlavný ukazovateľ na monitorovanie cieľa EÚ 2030 v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia.

Pri indikátore miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa okrem konceptu príjmovej chudoby zohľadňujú ďalšie dve dimenzie - materiálna a sociálna deprivácia a vylúčenie z trhu práce, t.j. je tvorený kombináciou troch čiastkových indikátorov:

- miera rizika príjmovej chudoby,
- miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie,
- miera veľmi nízkej intenzity práce.

Miera rizika príjmovej chudoby predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby. Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie vyjadruje podiel populácie (v percentách), ktorá čelí vynútenému nedostatku v najmenej 7 položkách z nového zoznamu 13-tich položiek materiálnej a sociálnej núdze.

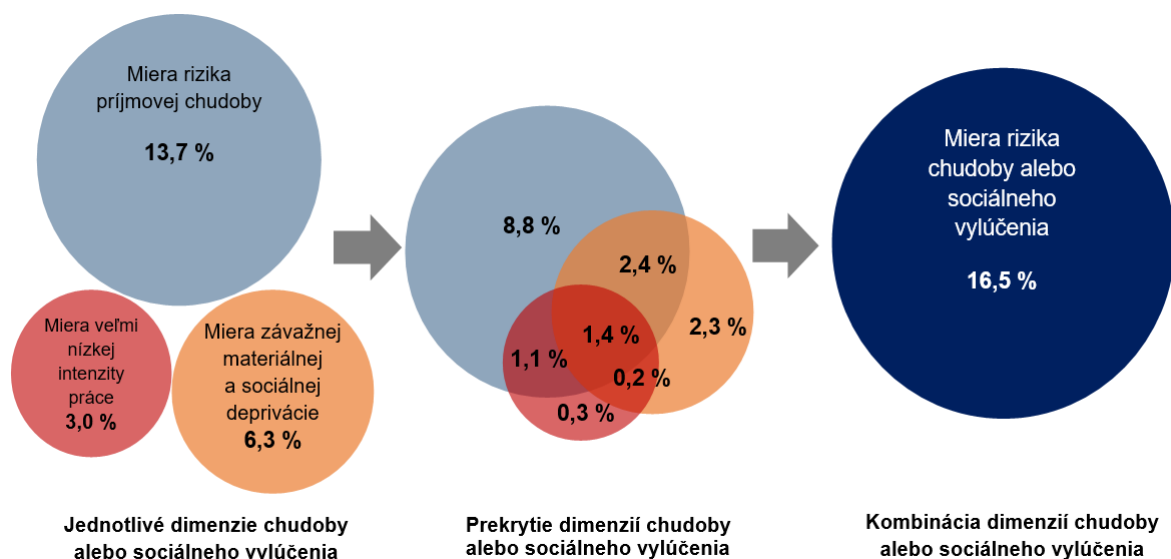
Miera veľmi nízkej intenzity práce vyjadruje podiel všetkých osôb vo veku 0 až 64 rokov žijúcich v domácnostiach, v ktorých členovia v pracovnom veku odpracovali počas predchádzajúceho roka menej ako 20 % z ich celoročného pracovného potenciálu. Referenčná populácia bola upravená tak, aby nezahŕňala osoby na dôchodku a študentov.

Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je definovaný ako počet ľudí, ktorí sú ohrození rizikom príjmovej chudoby a/alebo sú závažne materiálne a sociálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnosti s veľmi nízkou pracovnou intenzitou. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE) sa vyjadruje ako podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

Sociálne vylúčenie pritom znamená mať nerovný prístup k základným zdrojom spoločnosti (zamestnanie, vzdelanie, bývanie, zdravotná starostlivosť, sociálna ochrana) a nemožnosť zapojiť sa do normálnych vzťahov a aktivít, do ktorých sa zapája väčšina ľudí v spoločnosti (napr. ekonomických, sociálnych, kultúrnych či politických vzťahov), ktorými sa zabezpečuje integrácia v spoločnosti. U jednotlivca to konkrétne znamená, že mu nie sú bežne dostupné tovary a služby, t.j. nie sú pokryté ani jeho základné životné potreby, je súčasne vylúčený z diania a vzťahov do ktorých je zapojená väčšina spoločnosti v jeho okolí.

Obr. 2.1 Podiel osôb ohrozených rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2022

Na základe zisťovania EU SILC 2022 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia takmer 890 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,5 % z celkového počtu obyvateľov SR. Ako vidieť na grafe (obr. 2.1) ide o súčet všetkých vzájomných prienikov troch vyššie spomínaných čiastkových indikátorov (miery rizika príjmovej chudoby, miery závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie a miery veľmi nízkej intenzity práce). To znamená, že niektoré domácnosti a jednotlivci sú ohrození príjmovou chudobou (13,7 %), závažnou materiálnou a sociálnou depriváciou (6,3 %) alebo veľmi nízkou intenzitou práce (3,0 %).

Spomedzi troch dimenzií chudoby a sociálneho vylúčenia je na Slovensku najviac ľudí ohrozených tzv. príjmovou chudobou. Príjmová chudoba sa týka najmä osôb so zraniteľnou pozíciou na trhu práce a osôb nachádzajúcich sa mimo trhu práce, ako aj osôb so špecifickým zložením domácností a rizikovým sociálno-demografickým profilom. Ide o obyvateľov, ktorí žijú v domácnostiach s nižšími príjmami ako je národná hranica chudoby.

Pod hranicou príjmovej chudoby žilo minulý rok 13,7 % osôb, čo je približne 735-tisíc obyvateľov (o 75-tisíc osôb viac ako v predchádzajúcom roku 2021).

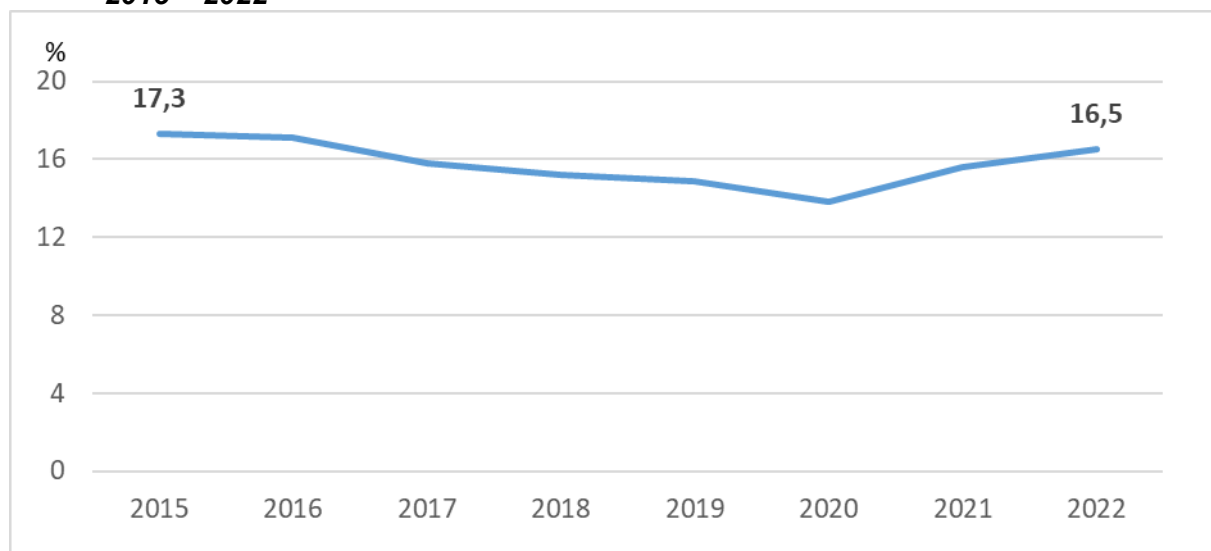
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie patrila na Slovensku skôr k nižším a z dlhodobého hľadiska mala klesajúci trend. V roku 2022 sa však situácia zhoršila a deprivovaných bolo 6,3 % obyvateľov SR, čo predstavovalo takmer 340-tisíc obyvateľov (o viac ako 30-tisíc viac v porovnaní s rokom 2021).

Miera veľmi nízkej intenzity práce sa podľa údajov EU SILC 2022 nachádzala na úrovni 3,0 %. Ide o podiel ľudí žijúci v domácnostiach, ktorí odpracovali menej ako pätinu z celoročného pracovného potenciálu jej členov. Pri tejto skupine obyvateľstva sa z hľadiska času zvyšuje riziko chudoby a hrozí, že budú závislé od rôznych foriem sociálnej pomoci.

Vychádzajúc z percentuálneho zastúpenia osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením je podľa prienikov jednotlivých čiastkových indikátorov zrejmé, že najväčší podiel osôb je takých, ktoré boli ohrozené len rizikom príjmovej chudoby (8,8 %). Vzájomným prienikom všetkých troch čiastkových indikátorov dostávame najohrozenejšiu skupinu osôb u ktorej dochádza ku kumulácii všetkých rizík. Podľa údajov EU SILC 2022 je to 1,4 %

obyvateľstva Slovenska, ktorí by mali byť najviac v pozornosti z hľadiska boja s chudobou alebo sociálnym vylúčením na Slovensku.

Graf 2.1 Osoby ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR, EU SILC 2015 – 2022

Na Slovensku z hľadiska vývoja v čase podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením od roku 2015 klesal (zo 17,3 % až na hodnotu 13,8 % obyvateľov v roku 2020). V roku 2022 počet obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vzrástol oproti roku 2021 o 0,9 percentuálneho bodu (p.b.) - v absolútnom vyjadrení o takmer 90 tisíc osôb.

Z hľadiska veku boli deti na Slovensku vystavené vyššiemu riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako dospelí alebo starší obyvatelia. Podľa údajov zo zisťovania EU SILC 2022 miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia dosiahla vo vekovej skupine 0-17 roční hodnotu 24,7 %, čo bolo 1,5-násobne viac ako bolo u celkovej populácii.

S rastúcim vekom podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením klesal. Najnižšie ohrozenie chudobou alebo sociálnym vylúčením sa prejavilo u 65-ročných a starších obyvateľov (11,9 %). Táto veková skupina zaznamenala ohrozenie chudobou až o 4,6 p.b. nižšie ako je u celkovej populácii. Taktiež v rámci populácie štatisticky zaraďovanej do produktívneho veku (18 - 64 roční) bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia nižšia ako u celkovej populácii (o 1,1 p.b.).

Tab. 2.1 Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2022

Veková skupina		Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)
Celková populácia	spolu	16,5
	muži	16,0
	ženy	17,0
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	24,7
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	15,4
	muži	14,6
	ženy	16,1
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	11,9
	muži	9,7
	ženy	13,4

Rodový rozdiel sa v SR prejavil predovšetkým vo vekovej kategórii najstarších obyvateľov - 65 roční a starší. Ženy vo veku 65 rokov a viac boli na Slovensku ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia 1,4-násobne viac ako muži v tom istom veku. V ostatných sledovaných vekových kategóriách sa väčší rodový rozdiel neprejavil, môžeme však konštatovať, že ženy boli viac ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením ako muži.

Ďalším významným faktorom vplývajúcim na mieru rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je typ domácnosti. V roku 2022 boli domácnosti so závislými deťmi v SR až 1,8-násobne viac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako domácnosti bez detí. Kým pri domácnostiach bez závislých detí bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 11,4 %, pri domácnostiach s deťmi bola na úrovni 20,6 %. To znamená, že v podmienkach SR sú domácnosti, ktoré sa starajú o nezávislé deti z hľadiska výskytu chudoby podstatne rizikovejšie ako domácnosti bez detí.

Z kategórie domácností so závislými deťmi boli najviac ohrozené domácnosti neúplných domácností (1 rodič s 1 závislým dieťaťom), kde bola miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia 46,5 %. Ďalej boli najviac ohrozené domácnosti s vyšším počtom detí, t.j. 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi (43,8 %). Bolo to takmer 2,7-krát viac ako u celkovej populácii.

V kategórii domácností bez závislých detí boli najviac ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením osamelí muži (30,9 %) a jednočlenné domácnosti pozostávajúce z osoby vo veku 65 rokov a viac (30,0 %). Výskyt chudoby bol nižší v rámci osamelých dvojíc bez závislých detí (domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac - 10,4 %). Vyššia zraniteľnosť sa viaže na horšiu schopnosť domácnosti mobilizovať zdroje (najmä svoju pracovnú silu, ktorá je najdôležitejším zdrojom príjmu), ale aj na počet detí v domácnosti.

Tab. 2.2 Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia podľa typu domácnosti, EU SILC 2022

Typ domácnosti	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)
SR	16,5
Domácnosť bez závislých detí	11,4
Domácnosť jednotlivca vo veku < 65 rokov	25,2
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 rokov a viac	30,0
Domácnosť jednotlivca - muž	30,9
Domácnosť jednotlivca - žena	29,8
Domácnosť 2 dospelých, obaja vo veku < 65 rokov	12,2
Domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	10,4
Domácnosť so závislými deťmi	20,6
Domácnosť 1 rodiča aspoň s 1 závislým dieťaťom	46,5
Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	18,4
Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	11,6
Domácnosť 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi	43,8

Počet a podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v rámci regiónov Slovenska výrazne líši a je to zrejmé aj v roku 2022.

Tab. 2.3 Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Kraj	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)
SR	16,5
Bratislavský kraj	10,9
Trnavský kraj	11,9
Trenčiansky kraj	12,4
Nitriansky kraj	13,5
Žilinský kraj	12,6
Banskobystrický kraj	22,0
Prešovský kraj	25,2
Košický kraj	21,0

Najvyšší podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zaznamenal Prešovský kraj (25,2 %). Nad percentuálnym podielom SR sa nachádzal aj Banskobystrický a Košický kraj (22,0 %, resp. 21,0 %). Naopak pod percentuálnym podielom SR sa ocitli

osoby v Nitrianskom kraji (13,5 %) a ohrozenie chudobou alebo sociálnym vylúčením najmenej pociťovali osoby v Bratislavskom kraji (10,9 %).

3. Príjmová chudoba

Chudoba je veľmi komplexný a zložitý pojem, pričom ju možno vo všeobecnosti chápať ako nedostatok materiálnych potrieb nevyhnutných na zabezpečenie základných životných potrieb. Zároveň predstavuje mnoho-dimenzionálny sociálny jav, keď sa pri jej definovaní a meraní vždy vychádza z merania konkrétneho konceptu. To znamená, že tak ako neexistuje jediná alebo správna definícia chudoby, neexistuje ani jediný všeobecne prijatý spôsob jej merania.

V tejto kapitole sa zameriame na analýzu medzinárodne definovaných a porovnateľných indikátorov príjmovej chudoby, ktoré vychádzajú z ekvivalentného disponibilného príjmu domácností zadefinovaného v zisťovaní EU SILC. Metodika uvedených indikátorov sa opiera o tri koncepty:

1. *relatívny koncept* - relatívna miera chudoby vychádza z hodnotenia (porovnania) príjmov k určitej strednej hodnote, v našom prípade k národnej hranici chudoby,
2. *nepriamy koncept* - meranie chudoby sa realizuje prostredníctvom disponibilného príjmu domácností, pričom sa neberú do úvahy výdavky domácností,
3. *objektívny koncept* - hranica chudoby sa nestanovuje subjektívne, ale na základe nezávislých a objektívne vybraných kritérií.

V rámci EÚ sa chudoba zvyčajne meria pomocou hraníc príjmovej chudoby. Zahŕňa výpočet stredného príjmu alebo mediánu ekvivalentného príjmu domácnosti v krajine. Následne stanovená hranica chudoby potom predstavuje určité percento z tohto stredného príjmu/mediánu. Vo všeobecnosti sa tieto hranice chudoby stanovujú v rozpätí 40 - 70 % príjmu domácností.

Obdobie, za ktoré sa zisťujú príjmy používané pri výpočte indikátorov (*príjmové referenčné obdobie*), je kalendárny rok predchádzajúci roku zisťovania. Pre zisťovanie EU SILC 2022 predstavovalo príjmové referenčné obdobie kalendárny rok 2021.

V rámci jednotlivých podkapitol sú používané pojmy, súvisiace s rôznymi príjmami domácnosti, pričom ide o nasledujúce typy príjmov:

Celkový hrubý príjem domácnosti zahŕňa príjem všetkých členov domácnosti a zložky príjmu, ktoré boli sledované na úrovni domácnosti. Obsahuje: príjem zo zamestnania (hrubý peňažný príjem zo zamestnania a jemu blízky príjem), nepeňažný príjem z využívania služobného auta, hrubé peňažné zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti (vrátane honorárov), príjem z majetku (príjem z prenájmu majetku alebo pozemku a úroky, dividendy, zisk z kapitálových investícií do neregistrovaného podniku), bežne prijaté transfery ako sú sociálne dávky (rodinné dávky a príspevky vyplácané rodinám s deťmi, príspevky na bývanie, podpora v nezamestnanosti, starobné dávky, dávky pre pozostalých, nemocenské dávky, dávky v invalidite, sociálne vylúčenie inde neklasifikované (napr. pomoc v hmotnej núdzi)), príspevky na vzdelanie, príjem osôb mladších ako 16 rokov a pravidelné prijaté peňažné transfery medzi domácnosťami.

Celkový disponibilný príjem domácnosti je definovaný ako suma zložiek hrubého osobného príjmu všetkých členov domácnosti a zložiek hrubého príjmu na úrovni domácnosti (napr. príjem z prenájmu majetku, prijaté transfery od iných domácností) od

ktorého sú **odpočítané** pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami (napr. výživné, pravidelná peňažná pomoc iným domácnostiam) a dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie.

Ekvivalentný disponibilný príjem domácnosti je disponibilný príjem domácnosti vydelený ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa v zisťovaní EU SILC používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému prvému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3. Takto vypočítaný ekvivalentný disponibilný príjem domácnosti je nakoniec priradený každej osobe v rámci domácnosti.

Celkový disponibilný príjem domácnosti pred sociálnymi transfermi inými ako starobnými dávkami a dávkami pre pozostalých - je celkový disponibilný príjem **mínus** celkové čisté transfery (podpora v nezamestnanosti, nemocenské dávky, dávky v invalidite, príspevky na vzdelanie, rodinné prídavky alebo prídavky na deti, sociálne vylúčenie inde neklasifikované a príspevky na bývanie) **plus** starobné dávky a dávky pre pozostalých.

Celkový disponibilný príjem domácnosti pred sociálnymi transfermi, vrátane starobných dávok a dávok pre pozostalých - celkový disponibilný príjem **mínus** celkový čistý transfer (podpora v nezamestnanosti, starobné dávky, dávky pre pozostalých, nemocenské dávky, dávky v invalidite, príspevky na vzdelanie, rodinné prídavky alebo prídavky na deti, sociálne vylúčenie inde neklasifikované, príspevky na bývanie).

Vek osôb je definovaný ako vek, ktorý osoba dosiahla ku koncu príjmového referenčného obdobia. Pre zisťovanie EU SILC 2022 je to k 31. decembru 2021.

3.1 Hranica rizika chudoby

Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu. Uvádza sa v parite kúpnej sily (PKS)² a v EUR. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Hodnota hranice rizika chudoby je vyjadrená za nasledovné ilustratívne typy domácností:

- domácnosť jednotlivca,
- domácnosť dvoch dospelých s dvoma deťmi vo veku do 14 rokov.

Osoby, ktorí nedosahujú 60 % mediánu príjmu sa nachádzajú „v riziku chudoby“.

---

²⁾ Parita kúpnej sily predstavuje menové prepočítavacie koeficienty, pomocou ktorých sa hospodárske ukazovatele vyjadrené v národných menách konvertujú na umelo vytvorenú spoločnú menovú jednotku nazývanú ako štandard kúpnej sily (PKS), ktorý eliminuje efekty rozdielnej cenovej úrovne medzi krajinami. Parita kúpnej sily sa vypočítava na základe cien a objemov predaja tovarov, ktoré sú vzájomne porovnateľné a reprezentatívne pre krajiny zahrnuté do porovnania. Základom pre výpočet je Európsky porovnávací program (ECP), na ktorom sa zúčastňujú národné štatistické úrady vrátane Štatistického úradu SR.

Tab. 3.1 Hranica rizika chudoby (ilustratívne hodnoty) EU SILC 2022 - ročná suma

Hranica rizika chudoby	Domácnosť jednotlivca		Domácnosť 2 dospelých s 2 deťmi do 14 rokov	
	PKS ²⁾	Eur	PKS ²⁾	Eur
Celková ročná suma	5 896	5 291	12 381	11 111

Celková ročná hranica rizika chudoby vypočítaná z EU SILC 2022 bola pre jednočlennú domácnosť 5 291 Eur, čo predstavuje sumu približne 441 Eur na mesiac. Suma určujúca hranicu chudoby medziročne vzrástla (o 138 Eur), čo potvrdzuje, že celkové príjmy obyvateľstva za celý rok 2021 oproti roku 2020 vzrástli. Pre domácnosť 2 dospelých s 2 deťmi do 14 rokov bola celková ročná hodnota hranice rizika chudoby na úrovni 11 111 Eur, čo pre tento typ domácnosti predstavovalo priemerne 926 Eur na mesiac. V porovnaní s predchádzajúcim rokom išlo o 4 %-tný nárast (v absolútnom vyjadrení približne 36 Eur na mesiac).

Miera rizika príjmovej chudoby predstavuje podiel osôb v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby.

Podľa EU SILC 2022 bolo rizikom príjmovej chudoby ohrozených 13,7 % obyvateľov Slovenska (približne 735 tisíc osôb).

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Detailnejšie výsledky zisťovania EU SILC 2022 vo všeobecnosti potvrdzujú, že dopady pandémie ovplyvnili príjmovú chudobu domácností negatívne. V roku 2022 miera rizika príjmovej chudoby medziročne vzrástla o 1,4 percentuálneho bodu a od roku 2010 dosiahla doteraz najvyššiu úroveň.

3.2 Profil chudoby

Indikátor miery rizika príjmovej chudoby ovplyvňuje na Slovensku množstvo faktorov. Za najvýznamnejšie faktory môžeme vo všeobecnosti považovať regionálne hľadisko, vek, typ domácnosti, ekonomickú aktivitu a pod. V tejto časti sa zameriame na analýzu miery rizika príjmovej chudoby podľa všetkých vyššie spomínaných faktorov.

3.2.1 Miera rizika chudoby podľa veku a pohlavia

Vek a pohlavie sú faktory, ktoré môžu výraznou mierou vplývať na mieru chudoby. Z hľadiska pohlavia sú vo všeobecnosti ženy viac ohrozené rizikom chudoby než muži. Môže to súvisieť napríklad aj s rozdielmi v intenzite úmrtnosti medzi pohlaviami, ale aj s rozdielmi v odmeňovaní medzi mužmi a ženami s dopadom na dôchodky.

Tab. 3.2.1 Miera rizika príjmovej chudoby v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2022

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	13,7
	muži	13,5
	ženy	13,9
Veková skupina 0 - 17 roční	spolu	22,1
Veková skupina 18 - 24 roční	spolu	19,3
	muži	19,2
	ženy	19,4
Veková skupina 25 - 49 roční	spolu	12,2
	muži	11,5
	ženy	12,9
Veková skupina 50 - 64 roční	spolu	11,3
	muži	11,4
	ženy	11,2
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	8,1
	muži	6,1
	ženy	9,5

Aj podľa údajov zo zisťovania EU SILC 2022 ohrozenie rizikom príjmovej chudoby viac pociťovali ženy ako muži (podiel žien ohrozených rizikom chudoby bol o 0,4 p.b. vyšší ako u mužov). Najvýraznejšie sa rodová disparita prejavila vo vekovej kategórii 65 roční a starší. V tejto vekovej skupine boli ženy takmer 1,6-násobne častejšie vystavené riziku chudoby ako muži. Rodová disparita sa prejavila taktiež vo vekovej kategórii 25-49 roční, kde boli ženy 1,1-násobne častejšie ohrozené rizikom chudoby ako muži.

Z hľadiska veku môžeme povedať, že deti sú vystavené vyššiemu riziku chudoby ako dospelé a staršie osoby. Osoby vo veku 0-17 rokov celkovo tvoria najzraniteľnejšiu vekovú skupinu na Slovensku. Príčinou zraniteľnosti detí je do veľkej miery postavenie ich rodičov na trhu práce, v spojení s obmedzeným prístupom k sociálnym službám a benefitom. Miera rizika chudoby osôb vo veku 0-17 rokov bola na úrovni 22,1 % a bola odrazom príjmovej situácie domácnosti, v ktorej dieťa žilo.

Deti boli takmer dvojnásobne viac ohrozené rizikom chudoby ako osoby z vekových skupín 25-49 a 50-64 roční a 2,7-krát viac ako 65 roční a starší. Vo všetkých vekových skupinách bol oproti minulému roku zaznamenaný rast miery rizika chudoby, okrem vekovej skupine 65 roční a starší, kde sme zaznamenali celkový pokles o 2,2 p.b. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že s rastúcim vekom podiel osôb ohrozených rizikom chudoby klesá.

3.2.2 Miera rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity

Významným faktorom v súvislosti s meraním príjmovej chudoby na Slovensku je postavenie jednotlivca na trhu práce meraný cez status ekonomickej aktivity.

Najčastejší status ekonomickej aktivity je definovaný ako ekonomický status, ktorý jednotlivec uviedol vo viac ako polovici z celkového počtu mesiacov v príjmovom referenčnom období. V prípade, že u respondenta nastalo niekoľko aktivít v rovnakom mesiaci, určenie ekonomického statusu bolo stanovené na základe kritéria „najviac stráveného času“. Osoby, ktorým nemohol byť jednoznačne stanovený najčastejší status ekonomickej aktivity, sú pri výpočte indikátora vylúčené.

Osoby, ktoré sú nepracujúce, predstavujú skupinu najviac ohrozenú príjmovou chudobou. Z výsledkov zisťovania EU SILC 2022 vyplynulo, že nepracujúce osoby boli takmer 2,7-krát viac ohrozené rizikom chudoby ako pracujúci (18,9 % oproti 7,1 %).

Spomedzi nepracujúcich, kam spadajú nezamestnaní, dôchodcovia a iné neaktívne osoby, boli najviac ohrozenou skupinou práve nezamestnané osoby (53,4 %), pričom podiel chudobných v tejto kategórii medziročne stúpol o 0,8 p.b. Kategória dôchodcovia bola jedinou, u ktorej sme zaznamenali medziročný pokles miery rizika príjmovej chudoby (z 10,1 % na 9,5 %). Aj napriek miernemu medziročnému nárastu (o 0,4 p.b.) boli pracujúci aj v roku 2022 najmenej ohrozenou skupinou (7,1 %).

Tab. 3.2.2 Miera rizika chudoby v členení podľa ekonomickej aktivity a podľa pohlavia (osoby vo veku 18 rokov a viac), EU SILC 2022

Status ekonomickej aktivity		Miera rizika chudoby (%)
Pracujúci	spolu	7,1
	muži	7,9
	ženy	6,2
Nepracujúci spolu	spolu	18,9
	muži	18,3
	ženy	19,4
nezamestnaní	spolu	53,4
	muži	56,7
	ženy	50,0
dôchodcovia	spolu	9,5
	muži	7,7
	ženy	10,7
iné neaktívne osoby	spolu	25,2
	muži	23,2
	ženy	26,2

Rodová disparita sa u ekonomickej aktivite prejavila výraznejšie ako pri porovnávaní ohrozených osôb podľa vekových kategórií. U dôchodcov a iných neaktívnych osobách boli viac ohrozené ženy ako muži (o 3 p.b.). Naopak, u pracujúcich boli viac ohrození muži ako ženy (o 1,7 p.b.) a ešte výraznejší rozdiel sme zaznamenali v kategórii nezamestnaných, keď mužov bolo v riziku príjmovej chudoby v roku 2022 celkovo 56,7 % a žien 50,0 %.

3.2.3 Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti

Ďalším z významných faktorov vplývajúcim na mieru rizika chudoby charakteristickým pre Slovensko je typ domácnosti.

Údaje zo zisťovania EU SILC 2022 poukazujú na skutočnosť, že na mieru rizika chudoby u domácností bez závislých detí významne vplýva počet dospelých členov domácnosti. Domácnosť jednotlivca je vo všeobecnosti z pohľadu disponibilných príjmov oveľa zraniteľnejším typom ako domácnosti, ktoré pozostávajú z vyššieho počtu dospelých členov.

V kategórii domácnosti bez závislých detí bola najviac ohrozená osamelá žena (26,3 %) a jednočlenná domácnosť pozostávajúca z osoby vo veku 65 rokov a viac (26,0 %). Z toho vyplýva, že u týchto typoch domácností je riziko príjmovej chudoby až viac ako 4,7-krát vyššie, ako u domácností 2 dospelých, kde aspoň jeden z nich je vo veku 65 rokov a viac (5,5 %).

Tab. 3.2.3 Miera rizika chudoby v členení podľa typu domácnosti, EU SILC 2022

Typ domácnosti	Miera rizika chudoby (%)
SR	13,7
Domácnosť bez závislých detí	7,7
Domácnosť jednotlivca vo veku < 65 rokov	21,1
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 rokov a viac	26,0
Domácnosť jednotlivca - muž	23,4
Domácnosť jednotlivca - žena	26,3
Domácnosť 2 dospelých, obaja vo veku < 65 rokov	8,9
Domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	5,5
Domácnosť so závislými deťmi	18,4
Domácnosť 1 rodiča aspoň s 1 závislým dieťaťom	45,9
Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	14,8
Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	10,2
Domácnosť 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi	40,1

Z kategórie domácností so závislými deťmi sú z pohľadu miery rizika chudoby najviac ohrozenou skupinou domácnosti s dvoma dospelými a s tromi a viac závislými deťmi, t.j. viacdetné rodiny (40,1 %) a domácnosti jedného rodiča s aspoň jedným závislým dieťaťom, t.j. neúplné rodiny (45,9 %). U oboch týchto typoch domácností sme pozorovali medziročný

nárast ohrozenia príjmovou chudobou, pričom u neúplných domácnostiach to bolo až o 12,3 p.b.

Môžeme konštatovať, že vyšší počet závislých detí v domácnosti a rovnako absencia ďalšieho dospelého člena v prípade neúplných rodín vedie k tomu, že sa tieto typy domácností dlhodobo najčastejšie dostávajú do rizika chudoby. Kým u viacdenných domácností je to viac ako 40 %, pri neúplných domácnostiach je to už takmer polovica týchto domácností.

Domácnosti so závislými deťmi boli na Slovensku takmer 2,4 násobne viac vystavené riziku príjmovej chudoby (18,4 %) ako domácnosti bez závislých detí (7,7 %). Tento rozdiel sa oproti minulému roku prehĺbil, pretože kým miera chudoby v domácnostiach bez závislých detí medziročne klesla o 1,5 p.b., v domácnostiach so závislými deťmi stúpila o 3,8 p.b.

3.2.4 Miera rizika chudoby podľa krajov

Je známe, že Slovensko sa dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s výraznými hospodárskymi a sociálnymi rozdielmi medzi regiónmi. Nerovnomernosť medzi jednotlivými kraji Slovenska súvisí predovšetkým s rôznym ekonomickým rozvojom regiónov. Problémy chudobnejších krajov sa prehlbujú aj v dôsledku stále pretrvávajúcich aspektov ako je napr. nedostatočne rozvinutá infraštruktúra, pomalé tempo budovania dopravnej siete, slabšie sa rozvíjajúce podnikateľské prostredie a taktiež nižšia vzdelanostná úroveň časti obyvateľstva.

Regionálne disparity medzi jednotlivými kraji sledujeme aj v ohrození rizikom chudoby.

Tab. 3.2.4 Miera rizika chudoby v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Kraj	Miera rizika chudoby (%)
SR	13,7
Bratislavský kraj	7,7
Trnavský kraj	8,9
Trenčiansky kraj	7,8
Nitriansky kraj	11,3
Žilinský kraj	9,6
Banskobystrický kraj	17,8
Prešovský kraj	22,4
Košický kraj	20,3

Ak zohľadníme národnú hranicu rizika chudoby, tak vyššiu mieru rizika chudoby ako je za celé Slovensko mali v roku 2022 celkovo 3 kraje: Banskobystrický (17,8 %), Košický (20,3 %) a Prešovský kraj (22,4 %).

Najvyššia miera rizika chudoby bola zaznamenaná v Prešovskom kraji a najnižšia v Bratislavskom kraji (7,7 %), čo predstavuje takmer 3-násobný rozdiel.

Medziročne sa miera príjmovej chudoby najviac znížila v Žilinskom kraji (pokles o 2,8 p.b.). Naopak, najviac sa medzi rokmi 2021 a 2022 miera chudoby zvýšila v Košickom kraji (o 4,1 p.b.), čím sa Košický kraj stal druhým najohrozenejším krajom z pohľadu ohrozenia príjmovou chudobou.

3.3 Faktory vplývajúce na zmenu chudoby

Sociálnymi transfermi a daňami sa prerozdeľuje príjem medzi osobami a domácnosťami, čo môže výrazným spôsobom ovplyvňovať chudobu a príjmovú nerovnosť. To znamená, že chudobu a sociálne vylúčenie je možné znižovať pomocou opatrení sociálnej ochrany.

Tento cieľ možno dosiahnuť napríklad prostredníctvom poskytovania sociálnych dávok. Jedným zo spôsobov hodnotenia vplyvu opatrení sociálnej ochrany je porovnanie ukazovateľov rizika chudoby pred sociálnymi transfermi a po nich.

3.3.1 Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok

Pri meraní chudoby, je zaujímavý pohľad na úroveň chudoby pred a po transferoch príjmu prostredníctvom systému sociálneho zabezpečenia krajiny, pretože to nám naznačí efektívnosť systému redistribúcie v krajine. Miera rizika chudoby by bola v jednotlivých krajinách značne vyššia než je v skutočnosti, ak by v nich neexistovali sociálne transfery.

Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi sa vyjadruje prostredníctvom dvoch samostatných indikátorov:

- ***Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi, okrem starobných a pozostalostných dávok***
Indikátor je založený na definícii príjmu, ktorá zahŕňa dôchodky (t. j. starobné a pozostalostné dávky), ale ostatné sociálne transfery sa pri výpočte indikátora nezohľadňujú.
- ***Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi, vrátane starobných a pozostalostných dávok***
Indikátor je založený na definícii príjmu, ktorá nezohľadňuje žiadny zo sociálnych transferov, t. j. ani dôchodky (starobné a pozostalostné dávky).

V zisťovaní EU SILC sa za sociálne transfery považujú:

- rodinné dávky a príspevky pre rodiny s deťmi,
- príspevky na bývanie,
- dávky v nezamestnanosti,
- starobné dávky,
- dávky pre pozostalých,
- nemocenské dávky,
- dávky v invalidite,
- príspevky na vzdelanie,
- dávka a príspevky v rámci sociálnej exklúzie.

Tab. 3.3.1 Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok, EU SILC 2022

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	20,7
	muži	20,4
	ženy	21,0
Veková skupina 0 - 17 roční	spolu	32,9
Veková skupina 18 - 64 roční	spolu	19,6
	muži	18,9
	ženy	20,2
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	11,4
	muži	9,0
	ženy	12,9

U špecifických skupín obyvateľstva zohráva dôležitú úlohu v boji proti chudobe sociálna ochrana v podobe rôznych sociálnych transferov. Ak by sa z prijatých sociálnych transferov zohľadnili v celkovom ekvivalentnom disponibilnom príjme osôb len starobné a pozostalostné dávky, tak v sledovanom roku 2022 bolo ohrozených rizikom príjmovej chudoby 20,7 % obyvateľstva (Tab. 3.3.1).

Napriek tomu, že miera rizika príjmovej chudoby bola v roku 2022 o 1,4 p.b. vyššia ako v roku 2021, po zohľadnení starobných a pozostalostných dávok bola miera rizika chudoby v roku 2022 na úrovni 20,7 %, čo je však o 0,9 p.b. menej ako to bolo v roku 2021. Z uvedeného vyplýva, že sociálne transfery v podobe starobných a pozostalostných dávok mali v roku 2022 vyšší pozitívny vplyv na mieru chudoby ako v roku 2021.

Z hľadiska pohlavia boli v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi (okrem starobných a pozostalostných dávok) chudobou viac ohrozené ženy ako muži. Najvýraznejšie sa tento rozdiel prejavil vo vekovej skupine 65 roční a starší, kde miera chudoby u žien bola o 3,9 p.b. vyššia ako u mužov.

Z hľadiska vekových skupín boli najohrozenejšou skupinou mladí ľudia mladší ako 18 rokov a s narastajúcim vekom miera rizika chudoby klesala. Mladí ľudia boli takmer 3-krát viac ohrození chudobou ako osoby vo veku 65 rokov a viac.

3.3.2 Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok)

Ak by sa nezohľadnil žiadny z prijatých sociálnych transferov (vrátane starobných a pozostalostných dávok), potom by sa celková miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi zvýšila viac ako 3-násobne - z 13,7 % na 43,4 % (Tab. 3.3.2).

Z hľadiska pohlavia boli celkovo viac ohrozené ženy (45,4 %) ako muži (41,3 %). Pri vekovej skupine 65 roční a starší to však bolo naopak, miera chudoby u žien bola o 4,5 p.b. nižšia ako u mužov.

Keďže sa pri tomto indikátore neberú do úvahy žiadne sociálne transfery, vrátane starobných a pozostalostných dávok, je zrejmé, že najviac bola chudobou ohrozená najstaršia veková skupina. Aj keď sme medziročne zaznamenali mierny pokles (o 0,9 p.b.), ak by sme pri meraní chudoby nezobrali do úvahy žiadne sociálne transfery (najmä starobné a pozostalostné dávky), bolo by chudobou ohrozených viac ako 80 % obyvateľov vo veku 65 rokov a viac.

Tab. 3.3.2 Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok), EU SILC 2022

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	43,4
	muži	41,3
	ženy	45,4
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	41,3
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	33,8
	muži	32,4
	ženy	35,3
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	81,3
	muži	84,0
	ženy	79,5

3.3.3 Rozptyl okolo hranice rizika chudoby

Indikátor rozptyl okolo hranice rizika chudoby vyjadruje podiel osôb (v percentách) z celkovej populácie, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby, ktorá je stanovená ako 40 %, 50 % alebo 70 % národného mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu.

Pri analýze iných hraníc chudoby ako je 60 % mediánu (tzv. rozptyl chudoby) malo na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 3,7 % osôb, pod 50 % mediánu malo príjem 7,2 % osôb (medziročný pokles o 2,5 p.b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 18,2 % osôb (medziročný pokles o 1,7 p.b.).

Podobne ako v celkovej miere rizika chudoby (60 % mediánu), tak ani v miere rizika chudoby pre hranice 40 %, 50 % a 70 % mediánu sa výraznejšie rodový rozdiel neprejavil. Kým pri hraniciach 40 % a 50 % boli viac ohrození rizikom príjmovej chudoby muži ako ženy, pri hranici 70 % mediánu to bolo naopak a ženy boli o 0,6 p.b. viac ohrozené príjmovou chudobou ako muži.

Tab. 3.3.3 Rozptyl okolo hranice rizika chudoby v členení podľa pohlavia, EU SILC 2022

Pohlavie		Rozptyl okolo hranice rizika chudoby (%)
40% mediánu	spolu	3,7
	muži	4,0
	ženy	3,4
50 % mediánu	spolu	7,2
	muži	7,3
	ženy	7,2
70% mediánu	spolu	18,2
	muži	17,9
	ženy	18,5

3.3.4 Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008)

Miera rizika chudoby zakotvená v určitom čase (2008) pre daný rok 2022, je podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby z roku 2008, upravená o infláciu.

Použitím hranice chudoby zakotvenej v čase je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. V roku 2022 (Tab. 3.3.4) hodnota tohto indikátora medziročne klesla (z 5,0 % na 4,1 %). K medziročnému poklesu došlo tak u mužov (o 0,5 p.b.), ako aj u žien (o 1,3 p.b.).

Tab.3.3.4 Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2022

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	4,1
	muži	4,4
	ženy	3,8
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	8,8
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	3,4
	muži	3,4
	ženy	3,5
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	1,2
	muži	0,9
	ženy	1,4

Podľa vekových skupín sú viac ohrozené deti vo veku menej ako 18 rokov, u ktorých sme dokonca zaznamenali medziročný nárast miery chudoby zakotvanej k roku 2008 (zo 7,9 % na 8,8 %). Naopak, najvyšší medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade starších ľudí - 65 roční a starší, kde miera rizika chudoby zakotvená k roku 2008 bola 1,2 % (pokles o 2,4 p.b.). V tejto vekovej kategórii boli ženy viac ohrozené chudobou (1,4 %) ako muži (0,9 %).

Z hľadiska vývoja miery rizika chudoby zakotvanej v čase môžeme konštatovať, že najvýraznejší pokles tohto indikátora bol zaznamenaný v roku 2012, čo súviselo aj s oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkopríjmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v rokoch 2015 až 2020 a po náraste v roku 2021 sme v roku 2022 zaznamenali opäť pokles ohrozenia chudobou zakotvenou k roku 2008.

3.4 Chudoba z pohľadu príjmových nerovností

Popri ukazovateľoch chudoby poskytujú širší pohľad na sociálne vylúčenie kritériá na meranie príjmovej nerovnosti. Pojem príjmovej nerovnosti označuje rozdiel vo výške príjmov a v celkových životných štandardoch.

Vo všeobecnosti znižovať chudobu a sociálne vylúčenie nie je možné bez analyzovania nerovností v rámci spoločnosti, či už majú ekonomický alebo sociálny charakter. Nerovnosť znázorňuje distribúciu zdrojov v rámci celej spoločnosti a poukazuje na to, ako dobre jednotlivé krajiny prerozdeľujú alebo zdieľajú príjmy, ktoré vyprodukujú. Vo všeobecnosti krajiny s vysokou mierou nerovnosti majú aj vysokú mieru chudoby a tie s nižšou mierou nerovnosti majú aj nižšiu mieru chudoby.

Napriek tomu, že situácia v oblasti chudoby sa v posledných rokoch zlepšovala, v roku 2022 nastalo zhoršenie tejto situácie a pretrvávajú aj obavy, pokiaľ ide o spravodlivé rozdelenie príjmov pre obyvateľstvo.

Príjmovú nerovnosť je možné merať pomocou rôznych ukazovateľov. Medzi najčastejšie používané patrí pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) a Giniho koeficient.

3.4.1 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20

Indikátor nerovnomernosť príjmového rozdelenia S80/S20 vyjadruje podiel sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najvyššími príjmami (horný kvintil) a sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najnižšími príjmami (dolný kvintil).

Koeficient môže teoreticky nadobúdať hodnoty od 1 do nekonečna, v praxi však v krajinách EÚ nadobúda hodnoty maximálne v intervale od 2 do 12. Čím vyššia je hodnota tohto koeficienta, tým vyššie sú celkové príjmy 20 % najbohatších osôb v spoločnosti v pomere k celkovým príjmom 20 % najchudobnejších osôb.

Tab. 3.4.1 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 pomer príjmov horného a dolného kvintilu v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Kraj	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer)
SR	3,1
Bratislavský kraj	3,0
Trnavský kraj	2,9
Trenčiansky kraj	2,7
Nitriansky kraj	2,8
Žilinský kraj	2,5
Banskobystrický kraj	3,7
Prešovský kraj	3,5
Košický kraj	3,6

Na Slovensku na príjmovú nerovnosť vplyva najmä rozdielny demografický a sociálno-ekonomický vývoj jednotlivých krajov. Z pohľadu hodnôt ukazovateľa S80/S20 môžeme kraje rozdeliť na 2 skupiny. Od Bratislavského kraja až po Žilinský kraj je ich príjmová nerovnosť nižšia ako je nerovnosť príjmov za celé Slovensko (3,1). Najnižšia príjmová nerovnosť v tejto skupine krajov je v Žilinskom kraji (2,5), najvyššia v Bratislavskom kraji (3,0). Znamená to, že napr. v Bratislavskom kraji je suma ekvivalentných disponibilných príjmov 20 % osôb z populácie s najvyššími príjmami 3-krát vyššia, ako suma týchto príjmov u 20 % osôb z populácie s najnižšími príjmami.

Druhú skupinu krajov tvoria Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj, u ktorých je pomer S80/S20 od 3,5 po 3,7, to znamená, že ich príjmová nerovnosť je vyššia.

Môžeme si všimnúť, že príjmová nerovnosť meraná cez pomerový ukazovateľ S80/S20 úzko súvisí (koreluje) s mierou rizika chudoby. Kraje s vyššou príjmovou nerovnosťou majú na Slovensku spravidla aj vyššiu mieru príjmovej chudoby.

3.4.2 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient

Gini koeficient patrí medzi najznámejšie ukazovatele príjmovej nerovnosti a zároveň je jej najbežnejším medzinárodne používaným meradlom. Meria rozdelenie príjmov porovnaním príjmov jednotlivých domácností voči príjmom všetkých ostatných domácností.

Kým ukazovateľ S80/S20 porovnáva z pohľadu príjmu len horné a dolné vrstvy spoločnosti, Gini koeficient berie do úvahy príjmy celej spoločnosti. Gini koeficient môže teoreticky nadobúdať hodnoty od 0 do 1, resp. v percentuálnom vyjadrení, od 0 % do 100 %.

Nulový Giniho koeficient by znamenal dokonalú príjmovú rovnosť. Giniho koeficient na úrovni 100 by znamenal, že všetky príjmy v krajine by sa pripisovali len jednej domácnosti, z čoho by vyplývala absolútna príjmová nerovnosť. Čím je Gini koeficient vyšší, tým je väčšia príjmová nerovnosť v spoločnosti.

Tab. 3.4.2 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Kraj	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient (%)
SR	21,2
Bratislavský kraj	21,2
Trnavský kraj	19,6
Trenčiansky kraj	17,9
Nitriansky kraj	19,4
Žilinský kraj	17,5
Banskobystrický kraj	22,9
Prešovský kraj	22,8
Košický kraj	22,8

Ak zoberieme do úvahy Gini koeficient, ktorý sleduje rozloženie príjmov v krajine, tak Slovensko patrí v rámci krajín EÚ medzi najmenej príjmovu nerovné krajiny. V zásade sme viac príjmovu rovní ako nerovní. Za posledných päť rokov jeho hodnota klesla o 3,4 p.b. na hodnotu 20,9 v roku 2020. Podľa posledných údajov zo zisťovania EU SILC 2022 nerovnosť distribúcie príjmov - Gini koeficient, klesol oproti predchádzajúcemu roku na hodnotu 21,2 (medziročne o 0,6 p.b.).

Podobne ako iné sociálnoekonomické javy, je aj príjem, resp. jeho úroveň, značne priestorovo diferencovaný. Najvyššia hodnota Gini koeficienta bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (22,9). Nad podielom osôb v celej populácii sa nachádzal aj Prešovský a Košický kraj (oba 22,8). V Bratislavskom kraji bola hodnota Gini koeficienta v roku 2022 na rovnakej úrovni ako Gini koeficient za SR (21,2). U ostatných krajoch sme zaznamenali nižšie hodnoty, pričom najnižšia príjmová nerovnosť meraná cez Gini koeficient bola podľa zisťovania EU SILC 2022 v Žilinskom kraji (17,5).

3.4.3 Relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby

Indikátor vyjadruje tzv. hĺbku chudoby, t.j. do akej miery sú ľudia pod hranicou chudoby chudobní. Porovnáva medián príjmov osôb pod hranicou chudoby s hranicou rizika chudoby. Čím je táto hodnota nižšia ako hranica chudoby, tým je hĺbka chudoby väčšia a ľudia sa z rizika chudoby dostávajú ťažšie.

To znamená, že meranie prepadu chudoby môže pomôcť pri určení toho, akí chudobní sú v skutočnosti ľudia nachádzajúci sa pod hranicou chudoby, teda stanoviť intenzitu chudoby.

Tab.3.4.3 Relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2022

Veková skupina		Relatívny rozdiel mediánu príjmov osôb v riziku chudoby (%)
Celková populácia	spolu	18,4
	muži	19,0
	ženy	17,7
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	25,0
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	17,1
	muži	15,7
	ženy	17,7
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	12,7
	muži	14,4
	ženy	11,2

Podľa posledných výsledkov zo zisťovania EU SILC 2022 bola celková hodnota relatívneho rozdielu medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby 18,4 % a oproti minulému roku výraznejšie klesla o 9,3 p.b.

Najzraniteľnejšiu vekovú skupinu tvorili osoby vo veku 0-17 rokov, kde bol relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby najvyšší (25,0 %), avšak oproti minulému roku sme aj tu zaznamenali pozitívny trend a pokles o 3,7 p.b.

Najvýraznejší medziročný pokles sme zaznamenali vo vekovej kategórii 65 roční a starší (až o 13,9 p.b.).

Môžeme tak potvrdiť, že tzv. hĺbka chudoby meraná cez ukazovateľ relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, sa v roku 2022 oproti roku 2021 výrazne znížila.

4. Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie

Materiálna deprivácia je jedným z aspektov posudzovaných pri monitorovaní sociálneho vylúčenia.

Miera závažnej materiálnej deprivácie spolu s mierou rizika chudoby a mierou nízkej pracovnej intenzity tvorí agregovaný indikátor chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE - viď kapitola 2). AROPE je základným indikátorom pri hodnotení pokroku EÚ ako aj jednotlivých členských krajín EÚ pri znižovaní počtu osôb v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia.

Materiálnu depriváciu môžeme chápať ako nedostatok určitých predmetov alebo neúčast' na určitých aktivitách, ktoré predstavujú základné potreby v danej spoločnosti, resp. sú považované za bežné či nevyhnutné ako napr. mať nové oblečenie, vhodnú obuv, každý druhý deň jesť jedlo s mäsom alebo rybou, každý rok ísť na dovolenku alebo ísť si posediť

s priateľmi raz za mesiac a pod. V podstate tento prístup zahŕňa identifikovanie tovarov alebo aktivít, ale v tomto prípade ide o vynútený nedostatok vyplývajúci z neschopnosti si dané predmety alebo aktivity dovoliť. Je potrebné zdôrazniť, že ak v súvislosti s materiálnou depriváciou hovoríme o nedostatkoch, myslí sa tým výhradne vynútený nedostatok, teda nedobrovoľná absencia určitých predmetov alebo aktivít z dôvodu nedostatočných finančných prostriedkov a problémov s finančnou dostupnosťou a nie nedostatky, ktoré sú výsledkom dobrovoľného výberu alebo preferencií a určitého životného štýlu.

V metodike doteraz používaného indikátora miery materiálnej deprivácie, resp. miery závažnej materiálnej deprivácie došlo od roku 2021 k prehodnoteniu a úprave sledovaných depriváčnych položiek. Údaje za prvých sedem položiek deprivácie z celkovo 13, ktoré sú obsahom tohto ukazovateľa, boli zbierané na úrovni domácnosti a vzťahujú sa rovnako na všetkých členov domácnosti. Údaje za zvyšných šesť položiek sa zbierali na úrovni osôb vo veku 16 rokov a viac. Pri deťoch mladších ako 16 rokov, ktoré žili v domácnosti sa brali do úvahy odpovede rodičov, t.j. každému dieťaťu mladšiemu ako 16 rokov bola priradená odpoveď rodičov. Pre účely analýz je preto vhodné zameriavať sa na porovnanie indikátora len v rokoch 2021 a 2022.

Od roku 2021 je do indikátora zaradených celkovo **13 depriváčnych položiek** počítaných pre celú populáciu, ktoré sú buď na úrovni domácnosti (položky 1 až 7), alebo na úrovni osôb (položky 8 až 13):

1. *nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek,*
2. *schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu,*
3. *schopnosť dovoliť si jesť jedlo s mäsom, kuraťom, rybou (alebo vegetariánskou obdobou) každý druhý deň,*
4. *schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom vo výške sumy stanovenej ako mesačná národná hranica rizika chudoby za obdobie predchádzajúceho roka,*
5. *domácnosť si nemôže dovoliť automobil,*
6. *schopnosť domácnosti finančne si dovoliť udržiavať doma primerané teplo,*
7. *nahradiť opotrebovaný nábytok novým (nie secondhandovým),*
8. *nahradiť obnosené šatstvo novým (nie secondhandovým),*
9. *mať k dispozícii dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia),*
10. *dovoliť si každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba (bez toho, aby bolo potrebné s niekým sa radíť),*
11. *pravidelná účasť na voľnočasovej aktivite (šport, návšteva kina, koncertu a pod.),*
12. *stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac,*
13. *pripojenie k internetu v domácnosti.*

Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie bola navrhnutá ako podiel osôb žijúcich v domácnostiach, ktoré čelia vynútenému nedostatku aspoň v **7 položkách** z navrhnutého **13-položkového zoznamu**.

Na Slovensku v roku 2022 pociťovalo závažnú materiálnu a sociálnu depriváciu, t.j. nemohli si dovoliť minimálne sedem z celkovo 13 depriváčnych položiek 6,3 % obyvateľov, čo predstavovalo približne 300 tisíc osôb. V rámci analýzy sa budeme osobitne venovať aj porovnaniu údajov medzi rokmi 2021 a 2022 z dôvodu implementovanej novej metodiky výpočtu indikátora. Uvedené údaje už zohľadňujú dopad pandemickej krízy na ekonomickú situáciu, vojnu na Ukrajine a životné podmienky domácností.

Tab. 4.1 Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie v členení podľa vybraných vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2021, 2022

Veková skupina		Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie 2021 (%)	Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie 2022 (%)
Celková populácia	spolu	5,7	6,3
	muži	5,7	5,9
	ženy	5,7	6,6
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	7,4	10,8
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	5,2	5,1
	muži	4,9	4,5
	ženy	5,4	5,7
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	5,7	5,8
	muži	4,6	5,0
	ženy	6,3	6,3

Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie medziročne vzrástla (o 0,6 p.b.) pričom nárast môžeme sledovať najmä u žien, kde depriváciu pociťovalo 6,6 % z nich (v roku 2021 to bolo 5,7 %), oproti 5,9 % u mužov.

Vplyv ekonomickej nestability spojenej s vojnou na Ukrajine a spoločenskou situáciou sa celkovo prejavil najvýraznejšie v domácnostiach s deťmi s dopadom na ohrozenú detskú zložku. Vo vekovej skupine 0 -17 ročných až 10,8 % z nich pociťovalo závažnú materiálnu a sociálnu depriváciu. Oproti roku 2021 je to vôbec najvýraznejšia zmena v tomto ukazovateli - nárast až o 3,4 p.b. Vo vekových skupinách 18 – 64 ročných a 65 roční a starší bola celková miera deprivácie medzi rokmi 2022 a 2021 stabilná (u žien vyššia ako u mužov).

Pri analýze miery závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie podľa typu domácnosti môžeme konštatovať, že v roku 2022 sa v domácnostiach bez závislých detí dostala na úroveň 4,8 %, kým v domácnostiach so závislými deťmi to bolo 7,5 %.

V kategórii domácnosti bez závislých detí boli najviac materiálne a sociálne deprivovanou skupinou v roku 2022 jednočlenné domácnosti pozostávajúce z osoby vo veku menej ako 65 rokov (10,6 %). Osamelí muži boli viac materiálne a sociálne deprivovaní (11,1 %) ako osamelé ženy (7,6 %).

V kategórii domácnosti so závislými deťmi najviac pociťujú depriváciu domácnosti jedného rodiča aspoň s jedným závislým dieťaťom (13,9 %) a najmä viacdetné domácnosti (s 3 a viac závislými deťmi), ktorých materiálna a sociálna deprivácia bola až 23,8 %.

Tab. 4.2 Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie v členení podľa typu domácnosti, EU SILC 2022

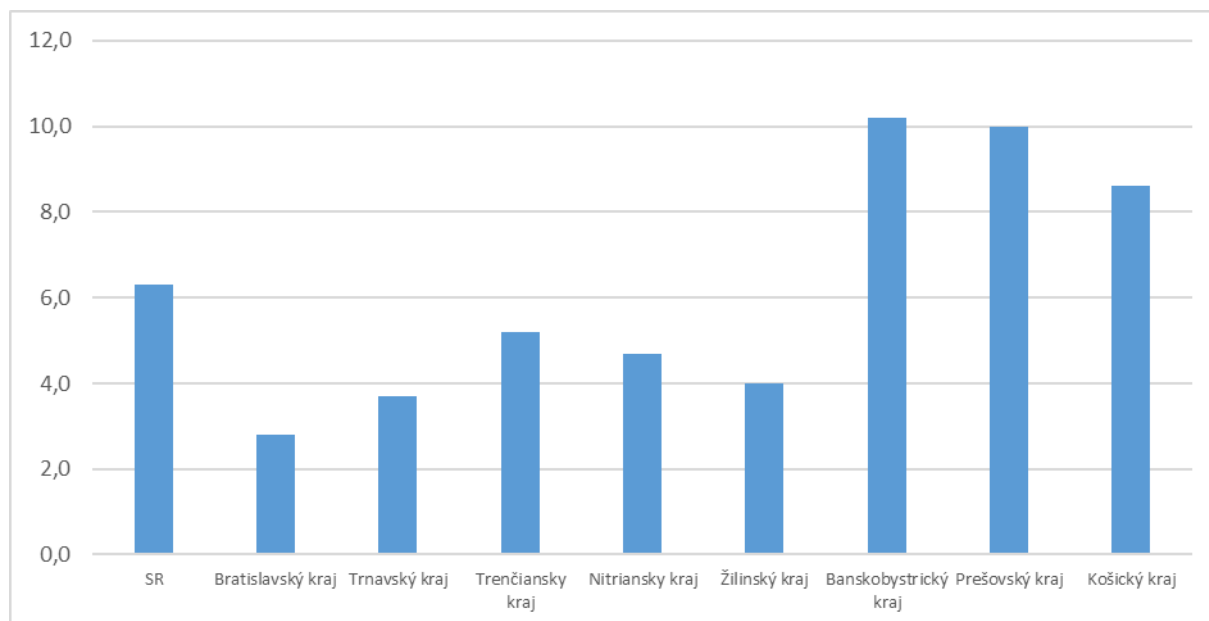
Typ domácnosti	Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (%)
SR	6,3
Domácnosť bez závislých detí	4,8
Domácnosť jednotlivca vo veku < 65 rokov	10,6
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 rokov a viac	9,0
Domácnosť jednotlivca - muž	11,1
Domácnosť jednotlivca - žena	7,6
Domácnosť 2 dospelých, obaja vo veku < 65 rokov	4,3
Domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	6,0
Domácnosť so závislými deťmi	7,5
Domácnosť 1 rodiča aspoň s 1 závislým dieťaťom	13,9
Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	5,2
Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	2,7
Domácnosť 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi	23,8

V porovnaní s rokom 2021 sledujeme pokles miery materiálnej a sociálnej deprivácie pri domácnostiach bez závislých detí (o 0,3 p.b.) a nárast pri domácnostiach so závislými deťmi (o 1,4 p.b.).

Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný u neúplných domácností s aspoň jedným závislým dieťaťom (o 3,4 p.b.) a u viacdetských domácností (s 3 a viac závislými deťmi), kde bol medziročný nárast až o 5,4 p.b.

Pri analýze údajov podľa krajov sledujeme podľa výsledkov EU SILC 2022 najvyššiu mieru závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie v Banskobystrickom kraji (11,4 %) a Prešovskom kraji (9,1 %). Celkovo môžeme kraje rozdeliť do 3 skupín. Prvú skupinu tvoria Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj, kde sa miera deprivácie pohybuje od 8,4 % po 11,4 %. Druhú skupinu s približne o polovicu nižšími podielmi tvoria ostatné kraje s výnimkou Bratislavského kraja, ktorý tvorí s podielom 3,1 % tretiu skupinu.

Graf. 4.1 Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie podľa krajov, EU SILC 2022

V porovnaní s rokom 2021 došlo k výraznému nárastu v podiele osôb so závažnou materiálnoú a sociálnou depriváciou v Prešovskom kraji (o 2,7 p.b.) ale aj v Žilinskom a Trnavskom kraji (u oboch o 2,1 p.b.). Mierny nárast bol zaznamenaný aj v Nitrianskom a Bratislavskom kraji (u oboch o 0,8 p.b.). V ostatných troch krajoch (Košickom, Banskobystrickom a Trenčianskom) došlo k medziročnému poklesu.

Z pohľadu materiálnej a sociálnej deprivácie sa zisťovanie EU SILC zameriava na zisťovanie nedostatkov pri uspokojovaní potrieb ľudí v bežnom živote, t.j. či si môžu finančne dovoliť vybrané depriváčne položky. Údaje za roky 2021 a 2022 ukazujú, že pri miere závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie u obyvateľov na Slovensku najväčším problémom pre domácnosti je

- ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu,
- neočakávané finančné výdavky,
- nahradiť opotrebovaný nábytok novým.

Až 33,8 % domácností na Slovensku vykazuje depriváciu v tom, že si nemôžu dovoliť ísť aspoň raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, 27,1 % domácností nemôže čeliť neočakávaným finančným výdavkom a 24,2 % z domácností nemôže nahradiť opotrebovaný nábytok novým. Výraznejšie zmeny medziročne neboli zaznamenané. Najvýraznejší nárast bol u položky, keď domácnosť si nemohla dovoliť jesť jedlo s mäsom každý druhý deň a to z 12,2 % v roku 2021 na 15,9 % v roku 2022, ako aj v prípade nedoplatkov spojených s bývaním a energiou (nárast o 2,0 p.b. na 8,3 %).

Z regionálneho hľadiska sú jednotlivé položky podobne zastúpené, ako je tomu na úrovni indikátora za Slovensko. Za zmienku stojí zistenie, že podiel domácností, ktoré majú problém s nedoplatkami spojenými s hypotékou, nájomným, energiou alebo splácaním pôžičiek bol v Banskobystrickom a Prešovskom kraji dvakrát vyšší, ako v prípade SR (16,4 % v Banskobystrickom kraji a 17,6 % v Prešovskom kraji). Rovnako je významným aj zistenie, že v prípade položky domácnosť nemôže čeliť neočakávaným výdavkom bol najvyšší podiel takýchto domácností v Bratislavskom kraji (36,4 %), čo môže poukazovať na vysoké životné náklady v regióne.

Tab. 4.3 Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie podľa krajov a jednotlivých depriváčnych položiek, EU SILC 2022

Deprivačná položka	SR	Kraj (%)							
		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI
domácnosť mala nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek	8,3	4,1	3,0	6,6	4,5	5,5	16,4	17,6	7,1
domácnosť si nemohla dovoliť ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu	33,8	18,6	30,0	33,1	31,3	32,8	38,7	43,9	39,8
domácnosť si nemohla dovoliť jesť jedlo s mäsom, kuraťom, rybou (alebo vegetariánskou obdobou) každý druhý deň	15,9	7,8	12,6	14,9	12,1	14,7	22,6	21,8	19,2
domácnosť nemôže čeliť neočakávaným výdavkom vo výške sumy stanovenej ako mesačná národná hranica rizika chudoby za obdobie	27,1	36,4	21,4	23,8	23,7	22,0	30,4	30,8	25,7
domácnosť si nemôže dovoliť automobil	9,9	6,8	6,4	10,9	8,2	8,0	14,9	13,6	10,4
domácnosť si nemôže finančne dovoliť udržiavať doma primerané teplo	7,1	3,7	4,9	4,9	4,6	5,6	11,3	11,3	9,5
domácnosť nemôže nahradiť opotrebovaný nábytok novým (nie secondhandovým)	24,2	14,4	24,7	23,1	22,4	21,2	32,2	27,7	28,1
osoba si finančne nemôže dovoliť nahradiť obnosené šatstvo novým (nie secondhandovým)	6,9	2,8	3,1	6,7	5,5	3,9	12,9	10,0	9,3
osoba nemá k dispozícii dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia)	3,0	1,2	2,1	4,2	3,1	2,5	4,5	4,1	2,6
osoba si finančne nemôže dovoliť každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba (bez toho, aby bolo potrebné s niekým sa radiť)	9,0	3,9	4,4	6,5	7,0	6,6	15,4	15,9	10,9
osoba si finančne nemôže dovoliť pravidelnú účasť na voľnočasovej aktivite (šport, návšteva kina, koncertu a	5,5	1,8	2,4	5,1	5,8	3,4	10,4	7,6	7,3
osoba si finančne nemôže dovoliť stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac	2,8	1,2	2,1	4,2	3,1	2,2	4,5	3,1	2,1
osoba nemá pripojenie k internetu v domácnosti	2,5	1,2	1,2	1,1	1,0	1,7	4,1	4,6	4,3
Indikátor závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (aspoň 7 položiek z 13)	6,3	3,1	4,1	5,4	4,3	4,0	11,4	9,1	8,4

Kraj:

BL: Bratislavský kraj

TA: Trnavský kraj

TC: Trenčiansky kraj

NI: Nitriansky kraj

ZI: Žilinský kraj

BC: Banskobystrický kraj

PV: Prešovský kraj

KI: Košický kraj

5. Miera veľmi nízkej intenzity práce

Miera veľmi nízkej intenzity práce vyjadruje podiel osôb, ktoré žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (menej než 20 %), k celkovej populácii. To znamená, že osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú všetky osoby vo veku 0 - 64 rokov žijúce v domácnostiach, v ktorých členovia v pracovnom veku odpracovali počas minulého roka menej ako 20 % svojho celkového pracovného potenciálu. Referenčná populácia bola upravená tak, aby nezahŕňala dôchodcov a študentov.

Intenzita práce domácnosti predstavuje pomer celkového počtu mesiacov, ktoré všetci členovia domácnosti v produktívnom veku odpracovali počas príjmového referenčného obdobia a celkového počtu mesiacov, ktoré by teoreticky mohli tí istí členovia domácnosti odpracovať v rovnakom období.

Tab. 5.1 Miera veľmi nízkej intenzity v práci členení podľa krajov, EU SILC 2022

Kraj	Miera veľmi nízkej intenzity práce (%)
SR	3,0
Bratislavský kraj	0,5
Trnavský kraj	2,0
Trenčiansky kraj	1,1
Nitriansky kraj	2,7
Žilinský kraj	1,2
Banskobystrický kraj	6,1
Prešovský kraj	5,3
Košický kraj	4,4

V domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce žilo podľa údajov EU SILC 2022 na Slovensku celkovo 3,0 % obyvateľov. V porovnaní s minulým rokom sa miera veľmi nízkej intenzity práce znížila o 0,9 p.b.

Regionálne rozdiely v miere veľmi nízkej intenzity práce sa prejavili aj z hľadiska jednotlivých krajov. Najvyšší podiel osôb (6,1 %), ktoré boli ohrozené nízkou intenzitou práce, bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji, ktorého obyvatelia boli dvakrát viac ohrození ako bol podiel osôb v celej populácii. Nad podielom osôb v celej populácii sa nachádzal aj Prešovský a Košický kraj (5,3 % a 4,4 %). Naopak menej ohrození nízkou intenzitou práce ako bol podiel osôb v celej populácii boli obyvatelia ostatných 5 krajov, pričom miera nízkej pracovnej intenzity mala najnižšiu úroveň v Bratislavskom kraji (0,5 %).

6. Špeciálne zisťovanie v rámci EU SILC 2022

Ako súčasť ročného zisťovania EU SILC 2022 sa realizovalo v 2. až 4. štvrťroku 2022 osobitné zisťovanie, ktorého cieľom bolo porovnanie aktuálnej finančnej situácie obyvateľstva s rokom 2021 a zistiť informácie ako sú obyvatelia schopní vyjsť s peniazmi a ako sú spokojní s rôznymi oblasťami vo svojom živote. Cieľom bolo tiež identifikovať sociálne dopady vývoja súčasnej krízy na obyvateľstvo Slovenska a ostatných krajín EÚ.

Zisťovanie sa realizovalo v troch po sebe idúcich štvrťrokoch roku 2022 (Q2, Q3, Q4). Celkovo sa zisťovania zúčastnilo 11 krajínach Európskej Únie. Na Slovensku sa zisťovanie uskutočnilo na vzorke celkovo 1 980 osôb vo veku 16 rokov a viac. Dotazník vyplňala vždy jedna vybraná osoba z domácnosti.

Celková spokojnosť so životom v súčasnosti bola zameraná na respondentove hodnotenie respektíve posúdenie svojho života ako celku.

Spokojnosť s finančnou situáciou sa týkala názoru respondenta, resp. jeho miery spokojnosti s finančnou situáciou domácnosti. Do úvahy sa brala výška príjmu, úspory, schopnosť splácať dlhy, respektíve pokrytie väčších výdavkov domácnosti.

Spokojnosť s osobnými vzťahmi sa týkala názoru respondenta na jeho osobné vzťahy, ktoré zahŕňajú všetky možné medziľudské vzťahy, napr. s príbuznými, priateľmi, kolegami z práce a pod.

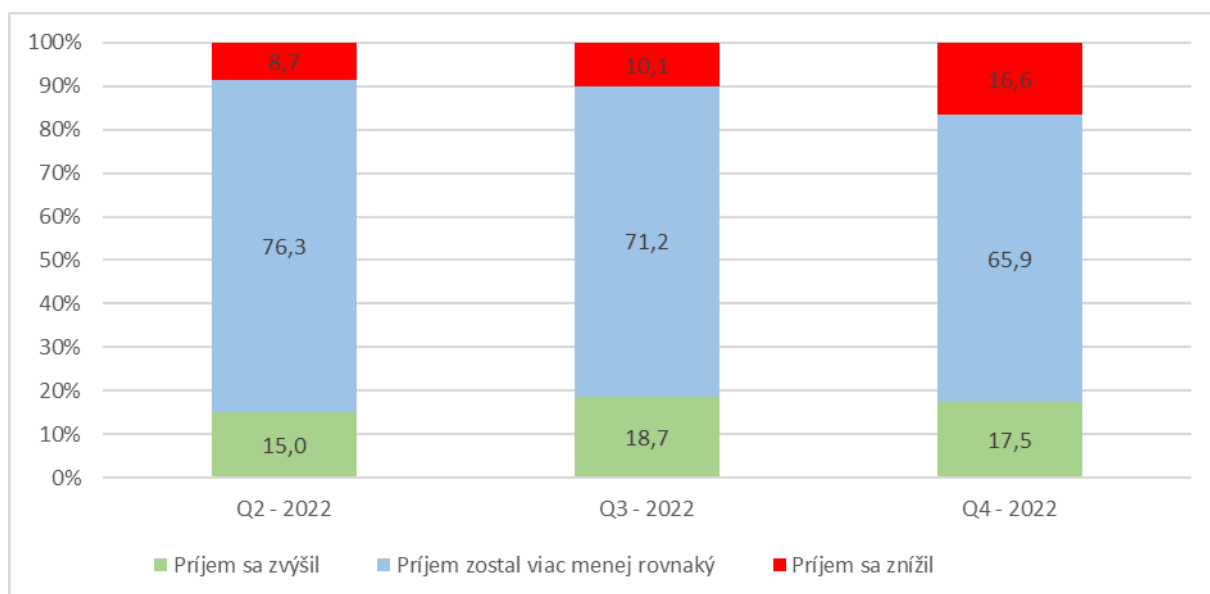
Tab. 6.1 Zmena príjmu v porovnaní s predchádzajúcim rokom, EU SILC 2022

v %			
Zmena príjmu	Q2 - 2022	Q3 - 2022	Q4 - 2022
Príjem sa zvýšil	15,0	18,7	17,5
Príjem zostal viac menej rovnaký	76,4	71,2	65,9
Príjem sa znížil	8,7	10,1	16,6

Celková finančná situácia obyvateľov SR sa v roku 2022 oproti predchádzajúcemu roku zhoršila. V 4. štvrťroku roku 2022 uviedlo 16,6 % obyvateľov SR, že sa im príjem pri porovnaní s predchádzajúcim rokom medziročne znížil. Bol to výrazný nárast oproti 3. štvrťroku o 6,5 p.b. Naopak 17,5 % obyvateľov uviedlo, že sa im príjem medziročne zvýšil, oproti predchádzajúcemu štvrťroku to bol mierny pokles o 0,8 p.b.

Vo všetkých sledovaných štvrťrokoch v roku 2022 uviedlo viac ako 65 % ľudí, že sa ich príjem takmer nezmenil. Vzhľadom k vyššej medziročnej cenovej inflácii sa dá predpokladať, že celková finančná situácia sa u týchto ľudí zhoršila.

Graf 6.1: Zmena príjmu v porovnaní s predchádzajúcim rokom, EU SILC 2022

Jedným z indikátorov pre analýzu finančnej situácie domácností je ukazovateľ „schopnosť vyjsť s peniazmi“. Respondenti mali uviesť, či má ich domácnosť dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie nevyhnutných výdavkov zo svojho mesačného príjmu. V 4. štvrťroku 2022 uviedlo takmer 70 % obyvateľov, že má nejaké ťažkosti vyjsť s peniazmi po zaplatení nevyhnutných výdavkov. Naopak 6,0 % obyvateľov SR uviedlo, že s peniazmi vychádza ľahko a len 0,5 % uviedlo, že veľmi ľahko.

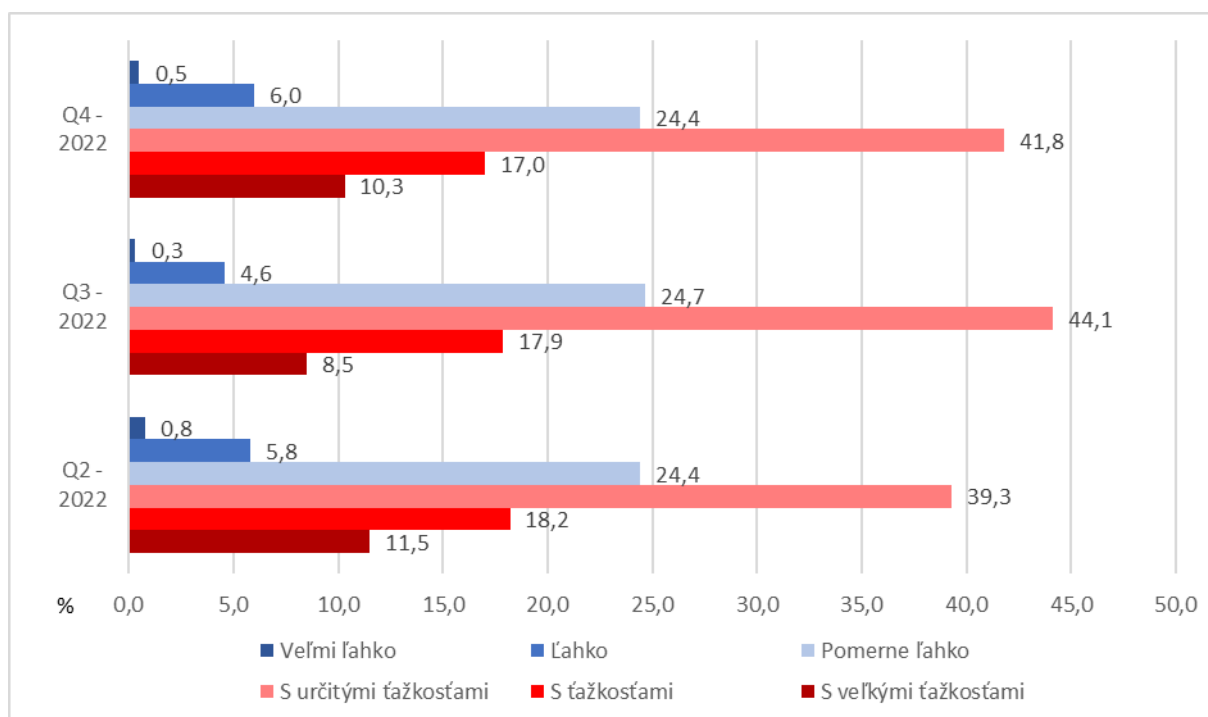
Tab. 6.2 Schopnosť vyjsť s peniazmi, EU SILC 2022

v %

Schopnosť vyjsť s peniazmi	Q2 - 2022	Q3 - 2022	Q4 - 2022
S veľkými ťažkosťami	11,5	8,5	10,3
S ťažkosťami	18,2	17,9	17,0
S určitými ťažkosťami	39,3	44,1	41,8
Pomerne ľahko	24,4	24,7	24,4
Ľahko	5,8	4,6	6,0
Veľmi ľahko	0,8	0,3	0,5

Graf 6.2: Schopnosť vyjsť s peniazmi, EU SILC 2022

Súčasťou zisťovania bol aj okruh otázok, ktoré sledovali subjektívnu spokojnosť obyvateľov s vybranými oblasťami života. Spokojnosť s vybranými oblasťami života bola hodnotená na škále od 0 do 10, kde 0 značila úplnú nespokojnosť a 10 úplnú spokojnosť. Slováci sú viac spokojní s osobnými vzťahmi, s finančnou situáciou sú len priemerne spokojní.

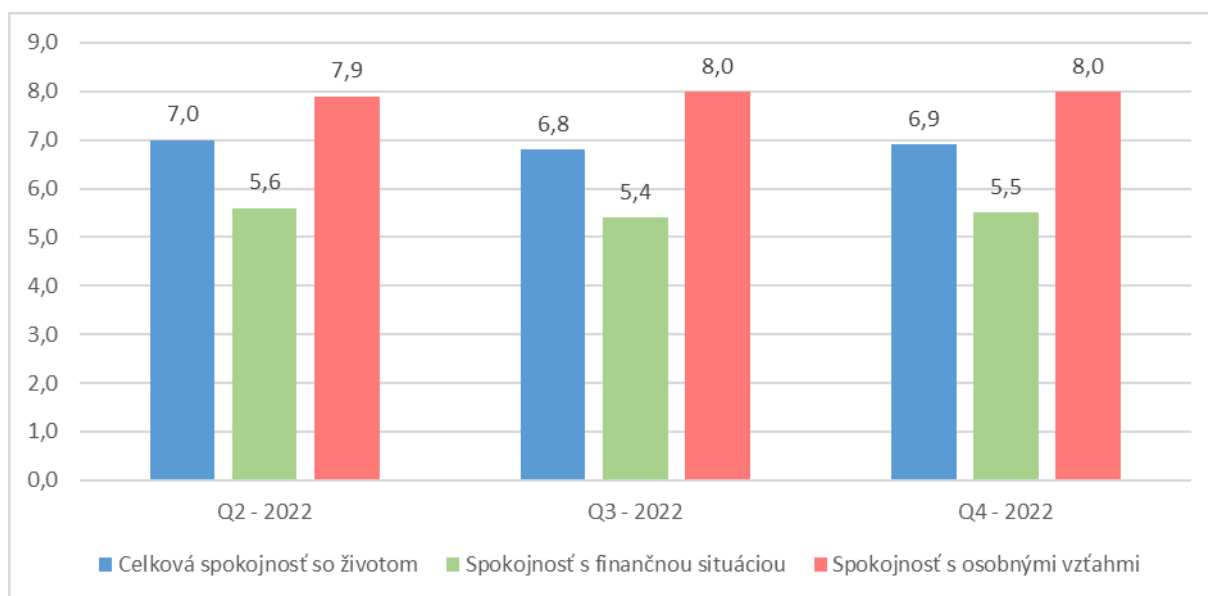
Priemerná známka celkovej spokojnosti so životom bola v 4. štvrťroku na úrovni 6,9, oproti predchádzajúcemu štvrťroku sa zvýšila len mierne (o 0,1 bodu). Čo sa týka spokojnosti s finančnou situáciou, tak tá dosiahla v troch sledovaných štvrťrokoch len priemerné hodnoty okolo 5,5 bodu. Najviac sú obyvatelia spokojní so svojimi osobnými vzťahmi (8 bodov z 10).

Tab. 6.3 Hodnotenie spokojnosti s vybranými oblasťami života, EU SILC 2022

Hodnotenie spokojnosti	Q2 - 2022	Q3 - 2022	Q4 - 2022
Celková spokojnosť so životom	7,0	6,8	6,9
Spokojnosť s finančnou situáciou	5,6	5,4	5,5
Spokojnosť s osobnými vzťahmi	7,9	8,0	8,0

Medzikvartálne bola dynamika vývoja celkovej spokojnosti so životom a spokojnosti s finančnou situáciou identická s miernym poklesom v treťom štvrťroku, kým spokojnosť s osobnými vzťahmi bola pomerne stabilná.

Graf 6.3: Hodnotenie spokojnosti s vybranými oblasťami života, EU SILC 2022

7. Hlavné charakteristiky a metodika zisťovania EU SILC

Zisťovanie sa realizuje na základe novej legislatívy (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1700), ktorým sa zavádza spoločný rámec pre európske štatistiky o osobách a domácnostiach na základe individuálnych údajov zbieraných zo vzoriek, ktorým sa ruší predchádzajúce nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1177/2003 a nariadenie Rady (ES) č. 577/98.

Zavedením tohto nariadenia sa predpokladá podstatné zlepšenie zberu a prenosu údajov EU SILC, pokiaľ ide o aktuálnosť a tvorbu spoľahlivých informácií, a to najmä na regionálnej úrovni.

Ochrana dôverných údajov je zabezpečená legislatívnymi opatreniami v zmysle zákona č.540/2001 Z.z. o štátnej štatistike a ochrana osobných údajov zákonom č.18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Za ochranu dôverných údajov zodpovedá Štatistický úrad SR.

METODIKA VÝBERU

Veľkosť výberovej vzorky

Minimálna efektívna veľkosť vzorky bola stanovená vo vzťahu k indikátoru mera rizika chudoby. Eurostat stanovil pre každú krajinu minimálnu efektívnu veľkosť výberovej vzorky, pre ktorú sú údaje z danej krajiny považované za reprezentatívne a akceptovateľné. Pre Slovensko bola odporučená minimálna efektívna veľkosť súboru 4 250 domácností a 11 000 osôb vo veku 16 rokov a viac.

V zisťovaní EU SILC 2022 bolo navštívených 6 856 domácností za SR a z toho bolo vyšetrených 5 655 domácností a 11 549 osôb vo veku 16 rokov a viac, a tak boli základné

kritériá reprezentatívnosti výsledkov splnené (podľa požiadavky Eurostatu je pre SR stanovená minimálna efektívna veľkosť výberovej vzorky 4 250 domácností a 11 000 osôb vo veku 16 rokov a viac). Miera návratnosti za všetky rotačné skupiny bola na úrovni 82,5 %.

Typ výberu

Pri výberovom zisťovaní EU SILC 2022 bol použitý dvojstupňový stratifikovaný výber. V jednotlivých stratách sa vybral proporcionálny počet domácností jednoduchým náhodným výberom.

Pri výbere sa použili dve stratifikačné kritériá:

- geografická stratifikácia: 8 úrovní podľa krajov zodpovedajúcich úrovni NUTS 3
- stupeň urbanizácie: 7 úrovní podľa veľkostnej skupiny obce, t.j. podľa počtu obyvateľov v obci:
  - < 2 000 obyvateľov
  - 2 000 - 4 999 obyvateľov
  - 5 000 - 9 999 obyvateľov
  - 10 000 - 19 999 obyvateľov
  - 20 000 - 49 999 obyvateľov
  - 50 000 - 99 999 obyvateľov
  - >= 100 000 obyvateľov

Použitím týchto dvoch stratifikačných kritérií sa v SR vytvorilo 48 strát. Oporou výberu boli údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. Pri aktualizácii opory výberu pre výber domácností sa použili informácie o úbytku, resp. prírastku (novopostavených a skolaudovaných) trvale obývaných domov a bytov v krajocho v roku 2021.

Dizajn zisťovania

V zisťovaní EU SILC sa používa tzv. štvorročný rotačný model, v ktorom výberová vzorka každý rok pozostáva zo 4 podvzoriek. Reprezentatívna vzorka domácností sa rozdelí na štyri podsúbory - rotačné skupiny, z ktorých každá z nich reprezentuje celý základný súbor. V nasledujúcich rokoch zisťovania sú 3 rotačné skupiny ponechané vo výbere a jedna rotačná skupina sa vyradí s tým, že domácnosti v nej sú nahradené novými domácnosťami. Pre tieto domácnosti je opätovne použitý stratifikovaný výber a v jednotlivých stratách je vybraný proporcionálny počet domácností jednoduchým náhodným výberom.

Štvorročný rotačný model umožňuje poskytovať dva typy ročných údajov:

- prierezoové (cross-sectional) údaje, ktoré sa vzťahujú k určitému časovému obdobiu (napr. rok 2022) s premennými týkajúcimi sa príjmov, chudoby, sociálneho vylúčenia a iných životných podmienok;
- dlhodobé (longitudinal) údaje, ktoré sa vzťahujú k zmenám v čase na individuálnej úrovni a sú pozorované počas zisťovaného obdobia (napr. 2018 -2022).

Referenčná jednotka

Základnou jednotkou zisťovania EU SILC je súkromná hospodáriaca domácnosť a jej súčasní členovia, ktorí v čase zberu údajov bývajú na území SR.

Pod súkromnou domácnosťou sa rozumie osoba žijúca sama alebo skupina osôb, ktorí spolu bývajú a spolu hradia výdavky na základné životné potreby.

Za „**súkromnú domácnosť jednotlivca**“ sa považuje domácnosť, v ktorej osoba obvykle býva sama v samostatnej obytnej jednotke alebo obýva ako podnájomník samostatnú miestnosť alebo miestnosti v obytnej jednotke, ale spolu s ostatnými obyvateľmi danej obytnej jednotky netvorí viacčlennú domácnosť;

Za „**viacčlennú súkromnú domácnosť**“ sa považuje domácnosť, v ktorej skupina dvoch alebo viacerých osôb obvykle býva spoločne v obytnej jednotke alebo v časti obytnej jednotky a s ostatnými členmi domácnosti sa delí o príjmy alebo výdavky domácnosti napr. domácnosť 2 dospelí + 2 deti býva s rodičmi;

Súkromné domácnosti **nezahŕňajú osoby**, ktorých potreby ubytovania a živobytia zabezpečuje „inštitúcia“ a ktoré k referenčnému dátumu tam strávili alebo pravdepodobne stravia 12 mesiacov alebo viac.

Pod „inštitúciou“ sa rozumie zariadenie poskytujúce skupine ľudí dlhodobé bývanie a vybavenie a služby potrebné pre každodenný život. Patria sem napr.:

- nemocnice, hospice, zotavovne, zariadenia pre ľudí so zdravotným postihnutím, psychiatrické ústavy, domovy dôchodcov a opatrovateľské domy;
- zariadenia asistovaného bývania a inštitúcie sociálnej starostlivosti vrátane zariadení pre bezdomovcov, žiadateľov o azyl alebo utečencov;
- nápravno-výchovné a väzenské ústavy, ústavy na výkon väzby; väznice;
- náboženské inštitúcie;
- vysokoškolské študentské domovy (v závislosti od konkrétnych opatrení).

VÁŽENIE A IMPUTÁCIE

Vo výberových zisťovaniach je potrebné pre výpočet sledovaných ukazovateľov, ktoré by charakterizovali celú populáciu, prepočítať (prevážiť) individuálne údaje získané od respondentov použitím matematicko-štatistických metód.

Pri spracovaní údajov sa používa metodika váženia, ktorú Štatistický úrad SR realizuje v súlade s odporučeniami Eurostatu.

Kritériami pri výpočte váh boli:

- pravdepodobnosť výberu jednotiek,
- neodpovede vo vybraných jednotkách,
- kalibrácia na externé údaje.

Určili sa nasledovné typy váh:

- základné váhy vybraných domácností,
- prierezové váhy domácností, ktoré sa vypočítali zo základných váh korekciou miery neodpovedí a kalibráciou na externé počty domácností podľa počtu členov v krajocho,
- osobné prierezové váhy, ktoré sa vypočítali zo základných váh kalibráciou na externé počty osôb podľa veku a pohlavia v krajocho. Použila sa integrovaná kalibrácia, t.j. pre každú domácnosť platí: prierezová váha domácnosti = osobná prierezová váha všetkých jej členov
- individuálne prierezové váhy pre všetkých členov domácnosti vo veku 16 rokov a viac,
- prierezové váhy detí pre premenné týkajúce sa starostlivosti o dieťa.

Pri imputácii údajov bola použitá deterministická imputácia skupinového priemeru.

ORGANIZÁCIA A PRIEBEH ZISŤOVANIA

Realizáciu štatistického zisťovania EU SILC zabezpečujú zamestnanci z odboru štatistiky životnej úrovne obyvateľstva Štatistického úradu SR v spolupráci s odborom štatistiky terénnych zisťovaní v Banskej Bystrici.

Terénny zber údajov bol realizovaný vo vybraných domácnostiach prostredníctvom interných aj externých pracovníkov. Školenie opytovateľov sa v posledných rokoch realizuje formou videokonferencie. Údaje v teréne zisťujú opytovatelia, ktorí v prevažnej miere už v predchádzajúcich rokoch vykonávali zisťovanie EU SILC alebo v minulosti realizovali iné národné zisťovania.

Vyškoľených bolo 140 opytovateľov; na jedného opytovateľa pripadlo 15 až 20 domácností. Školenie opytovateľov a vedúcich oddelení z jednotlivých pracovísk Štatistického úradu SR prebiehalo formou videoškolenia a bolo zamerané na metodickú a organizačnú stránku zisťovania. Opytovateľ mal k dispozícii kontakt na príslušného vedúceho oddelenia z odboru štatistiky terénnych zisťovaní, aby mohli spolu konzultovať prípadné metodické nejasnosti alebo iné závažné problémy, ktoré sa môžu v priebehu zisťovania vyskytnúť. Následne sa podľa tejto doporučenej metodiky mohol riadiť, resp. ju aplikovať v teréne.

Opytovatelia zisťovali informácie o každej hospodáriacej domácnosti žijúcej vo vybranom dome, resp. byte v období od **4. februára do 22. júla 2022**. Opytovanie so zástupcom bolo povolené len vo výnimočných prípadoch (dočasná neprítomnosť, nespôsobilý odpovedať a pod.).

Pri zisťovaní EU SILC, podobne ako pri ostatných zisťovaniach v domácnostiach dostávali všetky vybrané domácnosti pred samotnou návštevou opytovateľa oficiálny list, kde okrem stručného vysvetlenia účelu a významu zisťovania bol uvedený aj telefonický a e-mailový kontakt priamo na opytovateľa a aj na príslušného vedúceho oddelenia z odboru štatistiky terénnych zisťovaní. V prípade, že domácnosti navrhnutý termín návštevy nevyhovoval, mohla si dohodnúť iný, pre ňu vhodnejší termín, aj s ohľadom na pandemickú situáciu. V prípade odmietnutia, nemohli byť tieto domácnosti nahradené inými.

Zisťovanie EU SILC je jedno z najnáročnejších zisťovaní aj vzhľadom na jeho panelový charakter. Opakovane je preto potrebné venovať zvýšenú pozornosť kvalite získaných údajov (možnosť porovnateľnosti údajov, ktoré boli zistené v predchádzajúcich rokoch).

Najčastejším spôsobom zberu údajov bol PAPI spôsob zberu, t.j. údaje sa zapisovali do papierových dotazníkov, ktoré slúžili aj ako vstupný podklad pre spracovanie údajov.

V zisťovaní EU SILC 2022 boli použité 3 typy dotazníkov:

SILC **1-01/A** - Zloženie domácnosti,

SILC **1-01/B** - Údaje za domácnosť,

SILC **1-01/C** - Údaje za osoby vo veku 16 rokov a viac.

Údaje, ktoré sú predmetom zisťovania:

Informácie o domácnostiach

- Identifikačné údaje (identifikačné číslo, región, rotačná skupina, stupeň urbanizácie, váha)
- Bývanie (typ obydli, vlastnícky status, vlastníctvo predmetov dlhodobej spotreby, náklady na bývanie)
- Sociálne vylúčenie (nedoplatky, nepeňažné ukazovatele materiálnej deprivácie)
- Príjmy na úrovni domácnosti (celkový príjem domácnosti, príjem z prenájmu, sociálne príjmy, peňažné transfery medzi domácnosťami)

Informácie o osobách

- Identifikačné údaje (identifikačné číslo, číslo domácnosti, typ opytovania, váha)
- Základné údaje (demografické údaje, vzdelanie, zdravie, informácie o práci)
- Príjmy osôb vo veku 16 rokov a viac (príjem zo zamestnania, nepeňažný príjem, zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti, sociálne príjmy, príspevky na vzdelanie)

VÝSTUPY

Výstupom zo zisťovania EU SILC je databáza údajov s presne zadefinovanými výstupmi, ktoré sú harmonizované medzi všetkými štátmi realizujúcimi zisťovanie EU SILC.

Databáza údajov pozostáva zo 4 základných súborov:

- súbor **D** (register domácností),
- súbor **R** (register osôb),
- súbor **H** (súbor s údajmi za všetky vyšetrené domácnosti),
- súbor **P** (súbor za všetky vyšetrené osoby vo veku 16 rokov a viac).

Okrem súborov, ktoré sa pravidelne zasielajú do Eurostatu, Štatistický úrad SR spracováva zo zisťovania aj obsahovo podrobnejšie výstupné súbory. Ide o súbory, ktoré okrem všetkých Eurostatom stanovených premenných, obsahujú aj podrobnejšiu štruktúru (napr. pomocné premenné, príjmové premenné, t. j. jednotlivé sociálne dávky, počet mesiacov poberania a pod.).

Základné informácie o zisťovaní vrátane vydaných publikácií z predchádzajúcich zisťovaní sú záujemcom k dispozícii na internetovej stránke Štatistického úradu SR www.statistics.sk (v časti Demografia a sociálne štatistiky, Príjmy, výdavky a životné podmienky) a na webovej stránke DATAcube. (datacube.statistics.sk/#/folder/sk/1001666).

ZÁVER

Predložená publikácia má za cieľ poskytnúť prehľad o vybraných indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia, pre ktoré je zdrojom dát výberové štatistické zisťovanie EU SILC 2022 (*Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností*).

Takmer všetky indikátory, ktoré sa nachádzajú v tejto publikácii, vychádzajú pri meraní chudoby z ekvivalentného disponibilného príjmu domácností zadaného v zisťovaní EU SILC. Pre komplexnejšie pochopenie dopadov chudoby a sociálneho vylúčenia sú príjmové indikátory doplnené o analýzu príjmových nerovností a materiálnej a sociálnej deprivácie.

Na meranie cieľa v oblasti sociálneho začlenenia a boja proti chudobe bol stanovený indikátor multidimenzionálneho charakteru, tzv. indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Úlohou Štatistického úradu SR je prostredníctvom zisťovania EU SILC zabezpečiť jeho výpočet a umožniť tak monitorovanie jeho vývoja vo vzťahu k napĺňaniu národných cieľov do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv.

Údaje zo zisťovania sú tak cenným zdrojom informácií pre dôležité rozhodnutia v oblasti riadenia sociálnej politiky, nastavenia programov začleňovania osôb ohrozených príjmovou chudobou a sociálnym vylúčením.

Vďaka ochote respondentov zúčastniť sa uvedeného zisťovania a odpovedať na otázky, ktorých znenie je harmonizované v rámci krajín EU-27, sme získali údaje, ktoré sú dôležité pri hodnotení životnej úrovne slovenských domácností, a to hlavne z pohľadu ich príjmovej a materiálnej situácie.

Touto cestou by sme chceli vyjadriť poďakovanie všetkým domácnostiam, ktoré s nami aktívne spolupracovali a zúčastnili sa zisťovania EU SILC, a to v niektorých prípadoch aj opakovane viac rokov. Vďaka nim môžeme sledovať a analyzovať životné podmienky domácností a ich členov nielen v súčasnosti, ale aj z dlhodobého hľadiska.

Podrobnejšie údaje zo zisťovania vrátane tabuliek, ktoré obsahujú údaje týkajúce sa príjmov domácností a osôb podľa rôznych členení, je možné nájsť na webovej stránke Štatistického úradu SR vo verejnej databáze DATAcube.

T A B U Ľ K Y

Tab.1 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa krajov, EU SILC 2022

Vybrané údaje	Spolu za SR	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Počet HD	1 725 038	263 980	189 551	194 478	226 302	210 123	204 725	211 475	224 404
Počet osôb	5 376 535	717 914	559 954	568 811	658 266	683 722	614 357	800 684	772 827
Počet dospelých osôb	4 114 600	547 030	439 643	457 321	521 242	527 202	480 965	580 557	560 640
Počet závislých detí	1 261 934	170 883	120 311	111 490	137 024	156 520	133 392	220 127	212 187
Počet pracujúcich	2 584 743	361 050	276 492	298 369	323 729	338 312	292 604	355 140	339 047
Počet nezamestnaných	193 031	4 396	19 170	8 227	17 405	12 884	32 535	53 795	44 619
Počet dôchodcov	1 105 259	142 657	118 554	131 905	148 071	138 881	134 323	144 196	146 672
Počet iných neaktívnych osôb	1 493 501	209 810	145 738	130 310	169 061	193 645	154 894	247 553	242 490
Relatívne údaje (%)									
Počet HD (v %)	100,0	15,3	11,0	11,3	13,1	12,2	11,9	12,3	13,0
Priemerný počet všetkých osôb	3,1	2,7	3,0	2,9	2,9	3,3	3,0	3,8	3,4
Priemerný počet dospelých osôb	2,4	2,1	2,3	2,4	2,3	2,5	2,3	2,7	2,5
Priemerný počet závislých detí	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0	0,9
Priemerný počet pracujúcich	1,5	1,4	1,5	1,5	1,4	1,6	1,4	1,7	1,5
Priemerný počet nezamestnaných	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2
Priemerný počet dôchodcov	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,9	0,8	1,2	1,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps3801rr)

Tab.2 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa typu domácnosti, EU SILC 2022

Vybrané údaje	Typ domácnosti								
	bez závislých detí				so závislými deťmi				
	jednočlenná domácnosť	dvojčlenná domácnosť - obaja vo veku pod 65 rokov	dvojčlenná domácnosť - aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	ostatné domácnosti	jeden rodič a najmenej 1 závislé dieťa	dvaja dospelí s 1 závislým dieťaťom	dvaja dospelí s 2 závislými deťmi	dvaja dospelí s 3 alebo viac závislými deťmi	ostatné domácnosti
Absolútne údaje (počet)									
Počet HD	166 040	292 872	313 552	273 799	34 286	118 474	193 719	69 090	263 204
Počet osôb	166 040	585 745	627 105	979 070	87 720	355 421	774 875	382 032	1 418 527
Počet dospelých osôb	166 040	585 745	627 105	979 070	34 286	236 947	387 437	138 181	959 790
Počet závislých detí	0	0	0	0	53 433	118 474	387 437	243 851	458 737
Počet pracujúcich	66 256	462 640	91 158	665 796	27 023	200 823	341 360	105 822	623 865
Počet nezamestnaných	3 130	23 790	7 426	33 914	7 231	7 537	11 141	16 918	81 947
Počet dôchodcov	92 866	71 456	516 777	230 634	229	7 367	1 745	1 463	182 722
Počet iných neakt. osôb	3 788	27 859	11 744	48 726	53 237	139 694	420 629	257 830	529 993
Relatívne údaje (%)									
Počet HD (v %)	9,6	17,0	18,2	15,9	2,0	6,9	11,2	4,0	15,3
Priemerný počet všetkých osôb	1,0	2,0	2,0	3,6	2,6	3,0	4,0	5,5	5,4
Priemerný počet dospelých osôb	1,0	2,0	2,0	3,6	1,0	2,0	2,0	2,0	3,6
Priemerný počet závislých detí	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,0	2,0	3,5	1,7
Priemerný počet pracujúcich	0,4	1,6	0,3	2,4	0,8	1,7	1,8	1,5	2,4
Priemerný počet nezamestnaných	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3
Priemerný počet dôchodcov	0,6	0,2	1,6	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,7
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,0	0,1	0,0	0,2	1,6	1,2	2,2	3,7	2,0

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1801rs)

Tab.3 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu členov domácnosti, EU SILC 2022

Vybrané údaje	Počet členov					
	1 - členná	2 - členná	3 - členná	4 - členná	5 - členná	6 a viac členná
Absolútne údaje (počet)						
Počet HD	166 040	629 196	281 882	356 431	162 123	129 363
Počet osôb	166 040	1 258 393	845 647	1 425 724	810 616	870 114
Počet dospelých osôb	166 040	1 235 621	712 404	960 177	517 525	522 834
Počet závislých detí	0	22 772	133 243	465 548	293 091	347 280
Počet pracujúcich	66 256	572 975	503 787	776 519	366 924	298 281
Počet nezamestnaných	3 130	33 348	22 568	41 342	34 600	58 045
Počet dôchodcov	92 866	588 462	142 441	83 305	85 865	112 319
Počet iných neaktívnych osôb	3 788	63 608	176 850	524 557	323 228	401 469
Relatívne údaje (%)						
Počet HD (v %)	9,6	36,5	16,3	20,7	9,4	7,5
Priemerný počet všetkých osôb	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,7
Priemerný počet dospelých osôb	1,0	2,0	2,5	2,7	3,2	4,0
Priemerný počet závislých detí	0,0	0,0	0,5	1,3	1,8	2,7
Priemerný počet pracujúcich	0,4	0,9	1,8	2,2	2,3	2,3
Priemerný počet nezamestnaných	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
Priemerný počet dôchodcov	0,6	0,9	0,5	0,2	0,5	0,9
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,0	0,1	0,6	1,5	2,0	3,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1802rs)

Tab.4 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí, EU SILC 2022

Vybrané údaje	Počet závislých detí					
	bez detí	1 dieťa	2 deti	3 deti	4 deti	5 a viac detí
Absolútne údaje (počet)						
Počet HD	1 046 264	272 545	291 901	86 269	16 127	11 932
Počet osôb	2 357 959	998 995	1 311 742	487 650	97 987	122 201
Počet dospelých osôb	2 357 959	726 451	727 940	228 843	33 479	39 928
Počet závislých detí	0	272 545	583 801	258 806	64 508	82 272
Počet pracujúcich	1 285 850	559 283	547 044	162 334	21 062	9 170
Počet nezamestnaných	68 259	35 172	42 158	14 839	8 139	24 465
Počet dôchodcov	911 732	78 179	83 186	27 682	1 069	3 411
Počet iných neaktívnych osôb	92 118	326 362	639 354	282 796	67 717	85 154
Relatívne údaje (%)						
Počet HD (v %)	60,7	15,8	16,9	5,0	0,9	0,7
Priemerný počet všetkých osôb	2,3	3,7	4,5	5,7	6,1	10,2
Priemerný počet dospelých osôb	2,3	2,7	2,5	2,7	2,1	3,3
Priemerný počet závislých detí	0,0	1,0	2,0	3,0	4,0	6,9
Priemerný počet pracujúcich	1,2	2,1	1,9	1,9	1,3	0,8
Priemerný počet nezamestnaných	0,1	0,1	0,1	0,2	0,5	2,1
Priemerný počet dôchodcov	0,9	0,3	0,3	0,3	0,1	0,3
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,1	1,2	2,2	3,3	4,2	7,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1803rs)

Tab.5 Domácnosti podľa typu obydľia, EU SILC 2022

Typ obydľia	Domácnosti spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Samostatný dom (rodinný dom)	861 929	47 077	92 562	100 762	140 802	119 742	102 175	131 151	127 658
Dvojdóm alebo terasovitý dom	26 890	2 387	1 592	3 248	965	2 288	10 463	2 542	3 405
Bytový dom s menej ako 10 bytmi	134 806	21 750	18 142	16 476	16 506	17 258	14 595	20 205	9 874
Bytový dom s 10 a viac bytmi	700 407	192 670	77 255	73 993	68 029	70 835	76 928	57 229	83 468
Iný druh bývania	1 007	96	0	0	0	0	564	347	0
Spolu	1 725 039	263 980	189 551	194 479	226 302	210 123	204 725	211 474	224 405
Relatívne údaje (%)									
Samostatný dom (rodinný dom)	50,0	17,8	48,8	51,8	62,2	57,0	49,9	62,0	56,9
Dvojdóm alebo terasovitý dom	1,6	0,9	0,8	1,7	0,4	1,1	5,1	1,2	1,5
Bytový dom s menej ako 10 bytmi	7,8	8,2	9,6	8,5	7,3	8,2	7,1	9,6	4,4
Bytový dom s 10 a viac bytmi	40,6	73,0	40,8	38,0	30,1	33,7	37,6	27,1	37,2
Iný druh bývania	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.6 Domácnosti podľa vlastníckeho vzťahu k bytu/domu, EU SILC 2022

Vlastnícky vzťah	Domácnosti spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Majiteľ/ vlastník alebo ubytovanie poskytované bezplatne	1 624 520	234 048	173 827	187 454	215 677	201 876	194 639	202 799	214 200
Nájomník/ podnájomník alebo ubytovanie prenajímané za nižšiu cenu ako trhovú	100 517	29 932	15 724	7 023	10 626	8 247	10 085	8 676	10 204
Spolu	1 725 037	263 980	189 551	194 477	226 303	210 123	204 724	211 475	224 404
Relatívne údaje (%)									
Majiteľ/ vlastník alebo ubytovanie poskytované bezplatne	94,2	88,7	91,7	96,4	95,3	96,0	95,1	95,9	95,4
Nájomník/ podnájomník alebo ubytovanie prenajímané za nižšiu cenu ako trhovú	5,8	11,3	8,3	3,6	4,7	3,9	5,0	4,1	4,5
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.7 Subjektívne zhodnotenie zdravotného stavu osôb, EU SILC 2022

%

Škála odpovedí	Subjektívne zhodnotenie zdravotného stavu osôb							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Veľmi dobré	20,2	22,5	18,0	20,2	38,8	7,4	1,2	0,3
Skôr dobré	45,1	45,9	44,5	45,1	50,5	52,6	27,3	9,6
Priemerné	22,1	20,5	23,7	22,1	7,5	27,9	47,0	37,6
Skôr zlé	9,6	8,9	10,3	9,6	2,3	9,6	19,0	38,4
Veľmi zlé	2,9	2,3	3,5	2,9	0,9	2,3	5,4	14,2
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.8 Obmedzenie aktivít osôb z dôvodu zdravotných problémov, EU SILC 2022

%

Škála odpovedí	Obmedzenie aktivít z dôvodu zdravotných problémov							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Výrazne musel obmedziť	8,7	7,6	9,7	8,7	2,9	7,5	15,9	38,5
Čiastočne musel obmedziť	22,5	20,9	24,0	22,5	8,2	27,6	44,7	45,6
Nemusel obmedziť	68,8	71,4	66,3	68,8	89,0	64,8	39,5	15,8
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.9 Zhodnotenie chronického ochorenia osôb, EU SILC 2022

%

Odpoveď	Trpí chronickými chorobami alebo stavmi							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Áno	35,8	32,8	38,6	35,8	13,4	41,7	68,3	86,7
Nie	64,2	67,2	61,4	64,2	86,6	58,3	31,7	13,3
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.10 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa krajov, EU SILC 2022

Hranica chudoby	Počet osôb spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet osôb)									
40% mediánu	196 608	7 884	10 668	13 001	14 739	2 607	42 337	47 301	58 071
50% mediánu	388 698	38 818	25 613	22 991	29 758	19 454	73 014	70 354	108 696
60% mediánu	735 725	55 629	50 001	44 632	74 344	65 647	109 207	179 628	156 637
70% mediánu	979 944	79 778	63 202	62 810	98 661	78 822	147 789	251 868	197 014
Spolu	5 376 535	717 914	559 954	568 811	658 266	683 722	614 357	800 684	772 827
Relatívne údaje (%)									
40% mediánu	3,7	1,1	1,9	2,3	2,2	0,4	6,9	5,9	7,5
50% mediánu	7,2	5,4	4,6	4,0	4,5	2,8	11,9	8,8	14,1
60% mediánu	13,7	7,7	8,9	7,8	11,3	9,6	17,8	22,4	20,3
70% mediánu	18,2	11,1	11,3	11,0	15,0	11,5	24,1	31,5	25,5

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps3810rs)

Tab.11 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa typu domácnosti, EU SILC 2022

Hranica chudoby	Typy domácností								
	bez závislých detí				so závislými deťmi				
	jednočlenná domácnosť	dvojčlenná domácnosť - obaja vo veku pod 65 rokov	dvojčlenná domácnosť - aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	ostatné domácnosti	jeden rodič a najmenej 1 závislé dieťa	dvaja dospelí s 1 závislým dieťaťom	dvaja dospelí s 2 závislými deťmi	dvaja dospelí s 3 alebo viac závislými deťmi	ostatné domácnosti
Absolútne údaje (počet osôb)									
40% mediánu	7 941	10 048	2 757	6 488	21 931	13 876	9 025	76 857	47 684
50% mediánu	14 564	16 891	13 728	28 740	29 743	22 018	55 526	121 079	86 410
60% mediánu	41 103	52 360	34 755	53 284	40 287	52 637	79 246	153 037	229 015
70% mediánu	58 367	72 008	54 656	91 052	47 006	69 400	101 770	170 145	315 539
Spolu	166 040	585 745	627 105	979 070	87 720	355 421	774 875	382 032	1 418 527
Relatívne údaje (%)									
40% mediánu	4,8	1,7	0,4	0,7	25,0	3,9	1,2	20,1	3,4
50% mediánu	8,8	2,9	2,2	2,9	33,9	6,2	7,2	31,7	6,1
60% mediánu	24,8	8,9	5,5	5,4	45,9	14,8	10,2	40,1	16,1
70% mediánu	35,2	12,3	8,7	9,3	53,6	19,5	13,1	44,5	22,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1830rs)

Tab.12 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu členov domácnosti, EU SILC 2022

Hranica chudoby	Počet členov					
	1-členná	2-členná	3-členná	4-členná	5-členná	6 a viac členná
<i>Absolútne údaje (počet osôb)</i>						
40% mediánu	7 941	16 453	21 891	20 871	56 266	73 185
50% mediánu	14 564	38 379	45 641	77 089	95 010	118 015
60% mediánu	41 103	100 712	91 731	122 932	140 288	238 960
70% mediánu	58 367	143 696	130 384	169 428	177 370	300 699
Spolu	166 040	1 258 393	845 647	1 425 724	810 616	870 114
<i>Relatívne údaje (%)</i>						
40% mediánu	4,8	1,3	2,6	1,5	6,9	8,4
50% mediánu	8,8	3,0	5,4	5,4	11,7	13,6
60% mediánu	24,8	8,0	10,8	8,6	17,3	27,5
70% mediánu	35,2	11,4	15,4	11,9	21,9	34,6

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1831rs)

Tab.13 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu závislých detí, EU SILC 2022

Hranica chudoby	Počet závislých detí					
	bez detí	1 dieťa	2 deti	3 deti	4 deti	5 a viac detí
<i>Absolútne údaje (počet osôb)</i>						
40% mediánu	27 235	26 710	31 635	43 156	17 881	49 992
50% mediánu	73 923	40 359	90 612	98 784	22 159	62 862
60% mediánu	181 503	92 151	153 032	174 384	45 678	88 977
70% mediánu	276 082	138 166	208 970	189 800	48 687	118 238
<i>Spolu</i>	<i>2 357 959</i>	<i>998 995</i>	<i>1 311 742</i>	<i>487 650</i>	<i>97 987</i>	<i>122 201</i>
<i>Relatívne údaje (%)</i>						
40% mediánu	1,2	2,7	2,4	8,8	18,2	40,9
50% mediánu	3,1	4,0	6,9	20,3	22,6	51,4
60% mediánu	7,7	9,2	11,7	35,8	46,6	72,8
70% mediánu	11,7	13,8	15,9	38,9	49,7	96,8

Zdroj: Štatistický úrad SR, DATAcube. (ps1832rs)

Tab.14 Spoločné prierezové indikátory Európskej únie založené na prierezovej zložke EU SILC 2011 až 2022

Indikátor		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch												
1	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - celkom	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4	12,3	13,7
2	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži celkom	12,8	13,2	12,8	12,7	12,1	12,7	12,4	12,2	11,6	11,1	11,7	13,5
3	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy celkom	13,1	13,3	12,9	12,6	12,4	12,8	12,3	12,3	12,1	11,7	12,8	13,9
4	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 0 - 17 roční	21,2	21,9	20,3	19,2	20,1	20,8	19,9	20,5	19,0	17,0	17,6	22,1
5	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 18 - 24 roční	14,8	14,4	15,1	14,7	12,8	14,8	14,5	14,0	14,7	13,0	14,6	19,3
6	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 25 - 49 roční	12,6	12,4	12,4	12,1	11,9	12,5	11,8	11,3	10,4	10,2	11,3	12,2
7	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 50 - 64 roční	10,6	10,9	10,0	11,5	10,3	10,0	9,6	10,2	9,6	9,8	9,7	11,3
8	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 65 +	6,3	7,8	6,0	6,2	5,6	5,7	6,9	6,4	8,7	9,5	10,3	8,1
9	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 18 - 24 roční	14,3	13,0	15,7	14,0	12,0	11,2	12,6	12,9	14,9	13,0	14,0	19,2
10	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 25 - 49 roční	12,7	12,4	11,7	12,0	12,0	12,4	11,4	10,4	9,5	9,8	10,9	11,5
11	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 50 - 64 roční	10,4	10,7	10,1	12,9	11,6	11,5	10,9	11,0	10,3	10,2	9,9	11,4
12	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 65+	3,4	5,9	3,3	4,1	3,4	4,3	4,9	5,2	6,1	7,3	6,8	6,1
13	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 18 - 24 ročné	15,4	16,0	14,5	15,4	13,6	18,5	16,5	15,1	14,6	13,0	15,2	19,4
14	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 25 - 49 ročné	12,4	12,4	13,1	12,3	11,9	12,6	12,3	12,1	11,3	10,6	11,8	12,9
15	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 50 - 64 ročné	10,7	11,0	9,9	10,2	9,2	8,6	8,3	9,4	8,9	9,4	9,5	11,2
16	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 65+	8,2	9,0	7,6	7,5	7,0	6,5	8,3	7,1	10,5	10,9	12,6	9,5
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa ekonomickej aktivity												
17	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - pracujúci	6,3	6,2	5,7	5,7	6,0	6,5	6,3	6,0	4,4	5,2	6,7	7,1
18	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - nezamestnaný	42,6	44,6	43,8	48,7	45,5	47,6	49,2	51,0	56,7	56,1	52,6	53,4
19	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - dôchodca	6,3	7,7	6,6	6,7	6,2	6,0	7,6	7,0	8,6	9,6	10,1	9,5
20	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - iná neaktívna osoba	18,5	17,9	17,4	16,7	15,7	19,8	19,6	19,8	19,5	20,9	17,4	25,2
21	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, pracujúci	6,7	6,6	5,9	6,1	6,5	6,9	6,8	6,2	5,2	6,0	7,2	7,9
22	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, nezamestnaní	42,3	45,9	48,5	53,6	48,5	49,8	53,2	54,9	60,3	61,5	55,9	56,7
23	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, dôchodcovia	3,6	5,8	4,4	5,3	4,4	4,9	6,2	5,8	6,5	7,4	7,1	7,7

Indikátor		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2011	2022
24	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, iné neaktívne osoby	17,0	15,0	16,0	14,7	14,1	17,4	17,0	16,9	14,2	19,4	14,4	23,2
25	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, pracujúce	5,9	5,6	5,5	5,3	5,5	6,0	5,8	5,8	3,4	4,2	6,0	6,2
26	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, nezamestnané	42,9	43,2	39,0	43,7	42,0	45,2	45,1	46,6	52,6	50,7	48,7	50,0
27	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, dôchodkyne	7,7	8,8	7,8	7,5	7,3	6,8	8,6	7,8	10,1	11,0	12,2	10,7
28	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, iné neaktívne osoby	19,7	20,3	18,4	17,9	16,6	21,2	21,0	21,4	22,1	21,8	19,0	26,2
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa typu domácnosti												
29	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, < 65 rokov	25,1	24,1	21,3	20,4	21,2	22,7	25,8	23,0	22,4	18,9	20,8	21,1
30	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, 65+	12,4	14,7	10,0	11,1	9,4	9,0	11,9	12,4	20,1	27,6	28,5	26,0
31	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, muž	23,7	23,5	19,6	20,6	20,7	21,9	25,1	20,6	22,9	26,1	24,8	23,4
32	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, žena	16,8	17,5	14,0	13,3	12,0	12,2	14,5	15,4	20,2	22,6	25,0	26,3
33	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, bez detí, obaja vo veku < 65	7,4	9,1	8,8	9,9	9,0	8,1	7,2	9,5	7,2	8,6	8,4	8,9
34	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, bez detí, aspoň jeden z nich 65+	3,2	4,6	3,8	4,9	4,5	2,5	4,0	3,6	5,2	5,3	6,7	5,5
35	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jeden rodič, najmenej 1 dieťa	26,4	27,5	30,1	30,6	29,9	33,6	37,3	36,7	32,1	33,9	33,6	45,9
36	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 1 dieťa	13,2	12,4	10,0	13,2	9,2	10,5	9,8	11,4	10,3	11,0	11,4	14,8
37	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 2 deti	13,1	14,3	13,2	11,4	14,7	14,8	14,7	14,5	10,2	10,3	10,6	10,2
38	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 3+ deti	32,6	35,1	29,9	28,4	32,9	34,8	35,4	36,7	37,8	37,1	36,3	40,1
39	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - domácnosti bez detí	7,9	9,0	7,5	8,6	7,9	7,2	7,6	7,3	7,9	8,0	9,2	7,7
40	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - domácnosti s deťmi	16,8	16,5	16,3	16,0	15,7	17,2	16,2	16,1	15,2	14,4	14,6	18,4
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa typu vlastníctva obydlia												
41	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - vlastník alebo ubytovanie bezplatné	12,4	12,4	11,8	11,6	11,4	12,0	11,2	11,0	10,6	10,2	10,5	12,1

Indikátor		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
42	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - nájomca	18,9	22,9	23,9	24,1	20,5	19,7	24,4	27,0	27,0	28,3	40,1	40,0
	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca												
43	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310	4 477	4 872	5 222	5 084	5 291
44	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	5 282	5 744	5 751	5 883	6 132	6 266	6 475	6 416	6 302	6 046	5 886	5 896
	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti												
45	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti (EUR)	7 945	8 728	8 489	8 580	8 732	8 758	9 051	9 402	10 230	10 966	10 676	11 111
46	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti (PPS)	11 092	12 063	12 078	12 354	12 877	13 158	13 597	13 473	13 234	12 696	12 361	12 381
47	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia S80/S20 pomer príjmov horného a dolného kvintilu	3,8	3,7	3,6	3,9	3,5	3,6	3,5	3,0	3,3	3,0	3,2	3,1
	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby												
48	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - celkom	22,8	20,5	24,1	29,0	28,9	26,1	26,0	25,6	25,2	23,7	27,7	18,4
49	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - muži celkom	24,5	20,5	25,5	30,7	32,6	27,8	28,8	26,0	27,9	25,7	27,9	19,0
50	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy celkom	21,0	20,6	23,0	26,1	25,5	24,3	23,9	22,9	23,1	21,3	27,5	17,7
51	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - 0 -17 roční	25,5	24,0	29,8	31,9	29,9	31,6	30,3	26,1	27,9	29,2	28,7	25,0
52	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - 18 - 64 roční	24,2	21,2	24,4	29,5	31,1	26,4	28,0	26,0	27,5	25,6	27,5	17,1
53	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - 65+	8,3	12,4	7,9	10,5	10,4	10,3	9,6	7,4	12,4	12,8	26,6	12,7
54	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - muži, 18 - 64 roční	25,5	21,2	24,9	30,5	34,0	27,1	29,7	26,3	28,7	26,1	27,7	15,7
55	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - muži, 65+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25,3	14,4
56	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy, 18 - 64 ročné	22,8	21,4	24,1	29,0	28,7	26,1	25,0	25,1	26,1	23,7	27,4	17,7
57	Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy, 65+	10,8	14,1	9,3	10,5	9,8	9,8	9,7	8,6	12,6	11,9	27,4	11,2
	Pred sociálnymi transfermi, okrem starobných a pozostalostných dávok												
58	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - celkom	19,5	20,0	20,1	19,6	19,0	18,4	17,5	17,7	19,2	19,0	21,6	20,7
59	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži celkom	19,4	20,2	20,0	19,3	18,7	18,1	17,5	17,3	18,7	18,5	21,4	20,4
60	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy celkom	19,7	19,8	20,1	19,9	19,3	18,7	17,5	18,0	19,6	19,5	21,8	21,0
61	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 0-17 roční	29,7	31,2	30,6	30,1	32,2	29,2	27,5	28,6	29,1	27,5	31,7	32,9
62	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 18-64 roční	19,0	19,1	19,3	19,1	17,7	17,6	16,5	16,4	17,7	17,9	20,6	19,6
63	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 65+	10,2	11,7	9,6	9,0	7,9	8,1	10,0	9,8	13,4	14,2	14,1	11,4

Indikátor		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
64	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži , 18-64 roční	18,9	19,2	19,0	19,0	17,7	17,5	16,4	16,1	17,3	17,6	20,3	18,9
65	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži, 65+	6,7	8,6	6,4	6,6	5,8	6,3	7,5	7,1	10,0	11,5	11,1	9,0
66	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy , 18-64 ročné	19,0	19,0	19,7	19,2	17,7	17,7	16,5	16,7	18,2	18,2	20,8	20,2
67	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy, 65+	12,3	13,6	11,4	10,5	9,2	9,2	11,5	11,5	15,6	16,1	16,1	12,9
	Pred sociálnymi transfermi, vrátane starobných a pozostalostných dávok												
68	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - celkom	38,3	37,9	38,0	38,0	38,1	37,9	37,4	37,1	37,2	37,4	41,5	43,4
69	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži celkom	35,3	35,0	35,1	35,6	35,5	35,2	35,3	35,0	34,9	35,7	40,2	41,3
70	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy celkom	41,2	40,5	40,8	40,2	40,7	40,5	39,5	39,1	39,4	39,1	42,8	45,4
71	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 0 -17 roční	35,3	36,1	34,6	35,2	37,6	35,1	35,3	35,7	35,0	32,6	38,0	41,3
72	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 18-64 roční	29,8	29,4	30,1	28,8	28,9	28,8	28,1	27,6	27,1	27,1	32,0	33,8
73	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 65+	85,6	83,3	83,7	83,6	84,0	84,0	81,8	79,7	81,7	79,5	82,2	81,3
74	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži , 18-64 roční	28,1	27,7	28,3	28,0	27,7	27,6	27,3	26,9	25,8	26,4	31,6	32,4
75	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži, 65+	84,6	83,0	84,0	83,9	85,3	84,7	80,9	79,4	83,1	82,7	84,3	84,0
76	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy , 18-64 ročné	31,5	31,1	31,9	29,6	30,0	30,0	28,9	28,3	28,3	27,9	32,4	35,3
77	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy, 65+	86,1	83,5	83,6	83,4	83,1	83,6	82,4	79,9	80,9	77,3	80,8	79,5
78	Gini koeficient	25,7	25,3	24,2	26,1	23,7	24,3	23,2	20,9	22,8	20,9	21,8	21,2
79	Relatívny pomer mediánu príjmov osôb vo veku 65+	0,86	0,81	0,90	0,91	0,91	0,91	0,89	0,90	0,85	0,86	0,93	0,96
80	Agregovaný pomer kompenzácie	0,62	0,56	0,61	-	-	-	-	-				
	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005)												
81	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - celkom	2,7	2,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - muži	2,9	2,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
83	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - ženy	2,6	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
84	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 0 -17 roční	4,3	4,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
85	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 18-64 roční	2,9	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
86	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 65+	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Indikátor		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008)												
87	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celkom	7,0	6,0	7,4	8,1	7,6	7,3	6,6	6,1	5,0	4,3	5,0	4,1
88	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - muži	7,2	6,0	7,7	8,5	7,9	7,5	6,9	6,2	5,4	4,5	4,9	4,4
89	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - ženy	6,9	6,0	7,2	7,8	7,3	7,1	6,2	6,0	4,6	4,1	5,1	3,8
90	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 0 -17 roční	12,0	11,1	13,3	13,2	13,0	13,1	11,5	10,9	8,9	7,8	7,9	8,8
91	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 18-64 roční	7,0	5,7	7,1	8,2	7,4	6,9	6,3	5,7	4,9	4,2	4,5	3,4
92	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 65+	1,2	1,1	1,0	1,5	1,3	1,3	1,5	1,9	1,1	1,2	3,6	1,2
	Miera materiálnej deprivácie												
93	Miera materiálnej deprivácie - celkom	22,0	22,7	23,4	22,2	20,3	19,1	16,4	17,2	15,2	12,6	-	-
94	Miera materiálnej deprivácie - muži	20,8	21,5	22,5	21,6	19,4	18,4	15,9	16,4	14,4	12,0	-	-
95	Miera materiálnej deprivácie - ženy	23,1	23,9	24,3	22,7	21,2	19,7	16,9	18,0	15,9	13,9	-	-
96	Miera materiálnej deprivácie - 0 -17 roční	23,7	23,9	25,5	24,8	22,3	20,9	17,8	18,9	15,3	12,9	-	-
97	Miera materiálnej deprivácie - 18-64 roční	21,3	21,5	22,2	20,7	18,8	17,7	14,9	15,8	14,3	11,7	-	-
98	Miera materiálnej deprivácie - 65+	23,5	27,4	26,5	25,4	25,0	22,9	21,3	21,5	18,9	15,4	-	-
	Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie												
99	Miera materiálnej deprivácie - celkom	-	-	-	-	-	-	-	-	5,9	4,5	5,7	6,3
100	Miera materiálnej deprivácie - muži	-	-	-	-	-	-	-	-	5,6	4,3	5,7	5,9
101	Miera materiálnej deprivácie - ženy	-	-	-	-	-	-	-	-	6,2	4,7	5,7	6,6
102	Miera materiálnej deprivácie - 0 -17 roční	-	-	-	-	-	-	-	-	7,4	4,9	7,4	10,8
103	Miera materiálnej deprivácie - 18-64 roční	-	-	-	-	-	-	-	-	5,6	4,4	5,1	5,1
104	Miera materiálnej deprivácie - 65+	-	-	-	-	-	-	-	-	5,3	4,5	5,7	5,8
105	Priemer ekvivalentného disponibilného príjmu (EUR)	6 979	7 549	7 266	7 484	7 293	7 391	7 491	7 872	8 523	9 003	8 800	9 117
106	Medián ekvivalentného disponibilného príjmu (EUR)	6 306	6 926	6 737	6 809	6 930	6 951	7 183	7 462	8 119	8 703	8 473	8 819
107	Hranica rizika chudoby (EUR)	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310	4 477	4 872	5 222	5 084	5 291

Metodické vysvetlivky

METODICKÉ VYSVETLIVKY ZISŤOVANÝCH ÚDAJOV

1/ Domácnosti

Jednotkami zisťovania sú súkromné domácnosti alebo členovia súkromných domácností.

Člen domácnosti je osoba, ktorá má obvyklé bydlisko v súkromnej domácnosti;

Súkromná domácnosť jednotlivca je súkromná domácnosť, v ktorej osoba obvykle býva sama v samostatnej obytnej jednotke alebo obýva ako podnájomník samostatnú miestnosť alebo miestnosti v obytnej jednotke, ale spolu s ostatnými obyvateľmi danej obytnej jednotky netvorí viacčlennú domácnosť;

Viacčlenná súkromná domácnosť je súkromná domácnosť, v ktorej skupina dvoch alebo viacerých osôb obvykle býva spoločne v obytnej jednotke alebo v časti obytnej jednotky a s ostatnými členmi domácnosti sa delí o príjmy alebo výdavky domácnosti;

Všetky osoby, ktoré majú obvyklé bydlisko vo viacčlennej súkromnej domácnosti, sa bez ohľadu na to, či majú príbuzenský vzťah s ostatnými členmi súkromnej domácnosti, považujú za členov viacčlennej súkromnej domácnosti, ak sa s inými členmi domácnosti delia o príjmy alebo výdavky domácností.

Spolubývatelia, ktorí bývajú v obytnej jednotke na základe spoločného užívania obydľia a delia sa len o výdavky týkajúce sa obydľia, ale nedelia sa o príjmy domácnosti, nepovažujú sa za súčasť viacčlennej súkromnej domácnosti obývajúcej túto obytnú jednotku, aj keď sa delia o niektoré iné vedľajšie výdavky domácnosti.

Hospodáriace domácnosti (HD) - sú súkromné domácnosti tvorené osobami v byte, ktoré spoločne žijú a spoločne hospodária, vrátane spoločného zabezpečovania životných potrieb. Za znak spoločného hospodárenia sa považuje spoločná úhrada základných výdavkov domácnosti (strava, úhrada nákladov za bývanie, elektrina, plyn a pod.).

Osobou na čele hospodáriacej domácnosti (HD) - je osoba, ktorá sa prevažnou mierou podieľa na úhrade základných výdavkov domácnosti. Osobou na čele HD môže byť označená iba jedna osoba.

2/ Počet závislých detí

Závislé dieťa - je definované ako osoba, ktorá je členom domácnosti a ktorej vek je menej ako 18 rokov alebo je vo veku od 18 do 24 rokov, ekonomicky neaktívna a bývajúca aspoň s jedným rodičom.

3/ Ekonomická aktivita

Pracujúci - je osoba, ktorá pracuje za mzdu/plat alebo iný druh odmeny, vyplatenej vo forme peňažnej alebo naturálnej. Za pracujúcich sa považujú zamestnanci, podnikatelia, samostatne zárobkovo činné osoby a vypomáhajúci členovia domácnosti v rodinnom podniku. Patria sem aj pracujúci dôchodcovia a ženy na materskej dovolenke.

Nezamestnaný - každá osoba vo veku 15 - 64 rokov, ktorá síce nemá žiadnu platenú prácu, ale aktívne sa podieľa na tom, aby si ju našla..

Tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce ako uchádzači o zamestnanie.

Každá osoba, ktorá poberá dávku v nezamestnanosti sa považuje za nezamestnanú, vrátane absolventov škôl, ktorí vykonávajú tzv. absolventskú prax.

Starobný dôchodca, osoba v predčasnom dôchodku - je osoba na dôchodku, alebo na predčasnom dôchodku ak zanechala prácu z dôvodu veku.

Osoba by mala byť označená ako dôchodca alebo osoba v predčasnom dôchodku len vtedy, ak je jedinou príčinou tohto statusu dosiahnutý vek.

Iná neaktívna osoba - patria sem osoby mladšie ako 15 rokov, študenti, ženy v domácnosti, dôchodcovia, ľudia žijúci z vlastného majetku, ľudia, ktorí pre chorobu nemôžu pracovať alebo si nehľadajú prácu zo subjektívneho dôvodu. K ekonomicky neaktívnemu obyvateľstvu teda zaradujeme ľudí, ktorí prácu nemajú a ani sa z akéhokoľvek dôvodu nepodieľajú na jej hľadaní.

4/ Bývanie

Obydlie alebo obytná jednotka je budova, jej časť, obytné priestory alebo iné priestory určené na bývanie a zahŕňa „byty“ a „iné obytné jednotky“ .

Typ obydli

Samostatný (rodinný) dom - je dom, ktorý nemá spoločné múry s inými domami.

Dvojdóm - je dom, v ktorom sú aspoň dva byty a tieto majú spoločnú aspoň jednu stenu stavby.

Terasovitý dom - je dom, v ktorom sú byty spojené aspoň jednou stenou, pričom nie sú na jednej úrovni cesty.

Bytový dom - má viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodišťa, pričom počet podlaží nie je rozhodujúci. Patria sem aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

Pod iným druhom ubytovania - sa rozumejú byty v budovách, ktoré sa používajú na iný účel ako na bývanie (materské školy, školy, atď.).

Vlastnícky status

Vlastník bytu - musí byť členom domácnosti a vlastniť nadobúdaciú listinu nezávisle na tom, či je dom celý zaplatený alebo nie.

Nájomca, podnájomník - patria sem nájomcovia v družstevných bytoch, štátnych bytoch, tiež v služobných a podnikových bytoch, ak platia nájomné v plnej výške. Patria sem tiež podnájomníci bez ohľadu na to, akú časť nájomného platia.

Ubytovanie poskytované za cenu nižšiu ako je trhov - zahŕňa:

- (a) nájom sociálnych bytov,
- (b) nájom za zníženú cenu od zamestnávateľa,
- (c) aktuálne nájomné pevne stanovené zákonom,
- (d) refundované nájomné z dávok na ubytovanie alebo z iných zdrojov.

Ubytovanie je poskytované bezplatne - nájomné sa neplatí, napr. ubytovanie je poskytnuté zamestnávateľom zadarmo alebo sa poskytuje zadarmo zo súkromných zdrojov (príbuzní).

5/ Zdravie

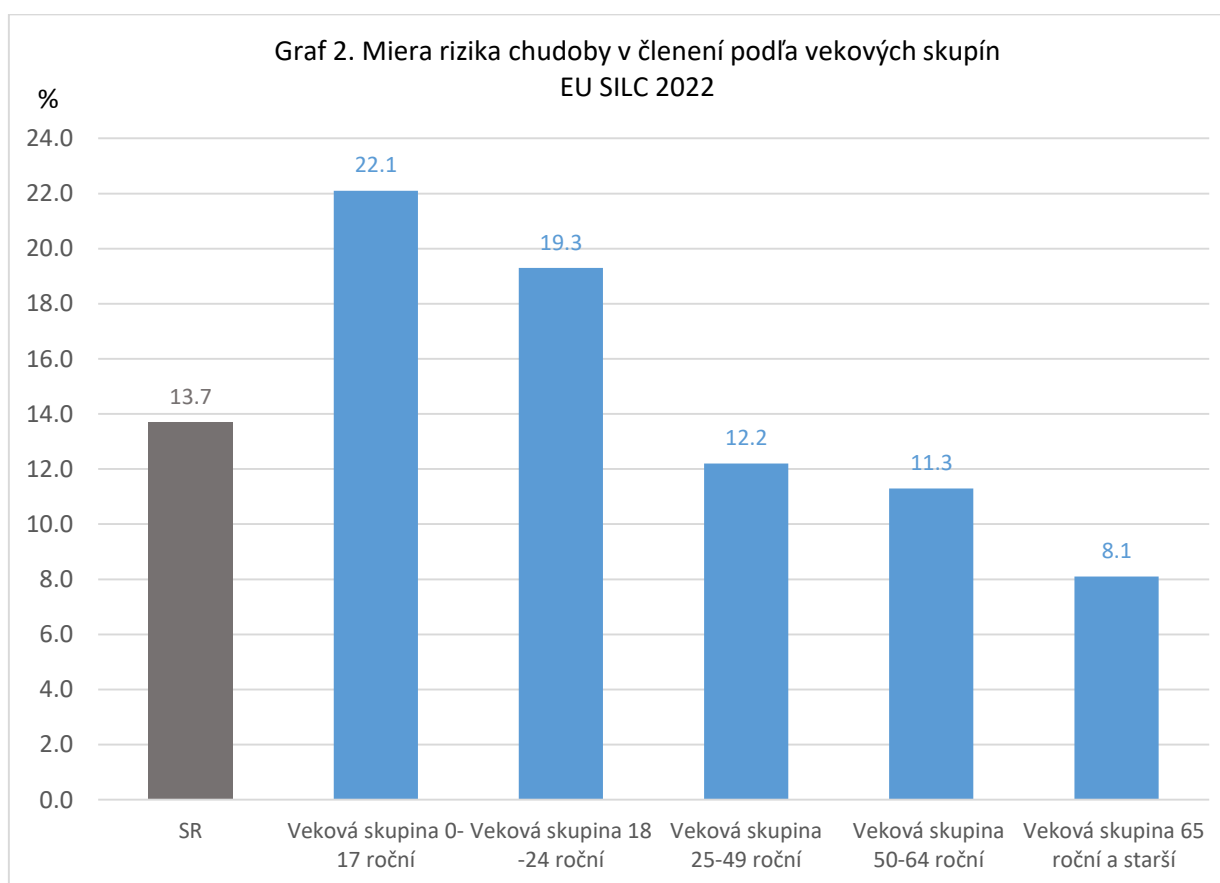
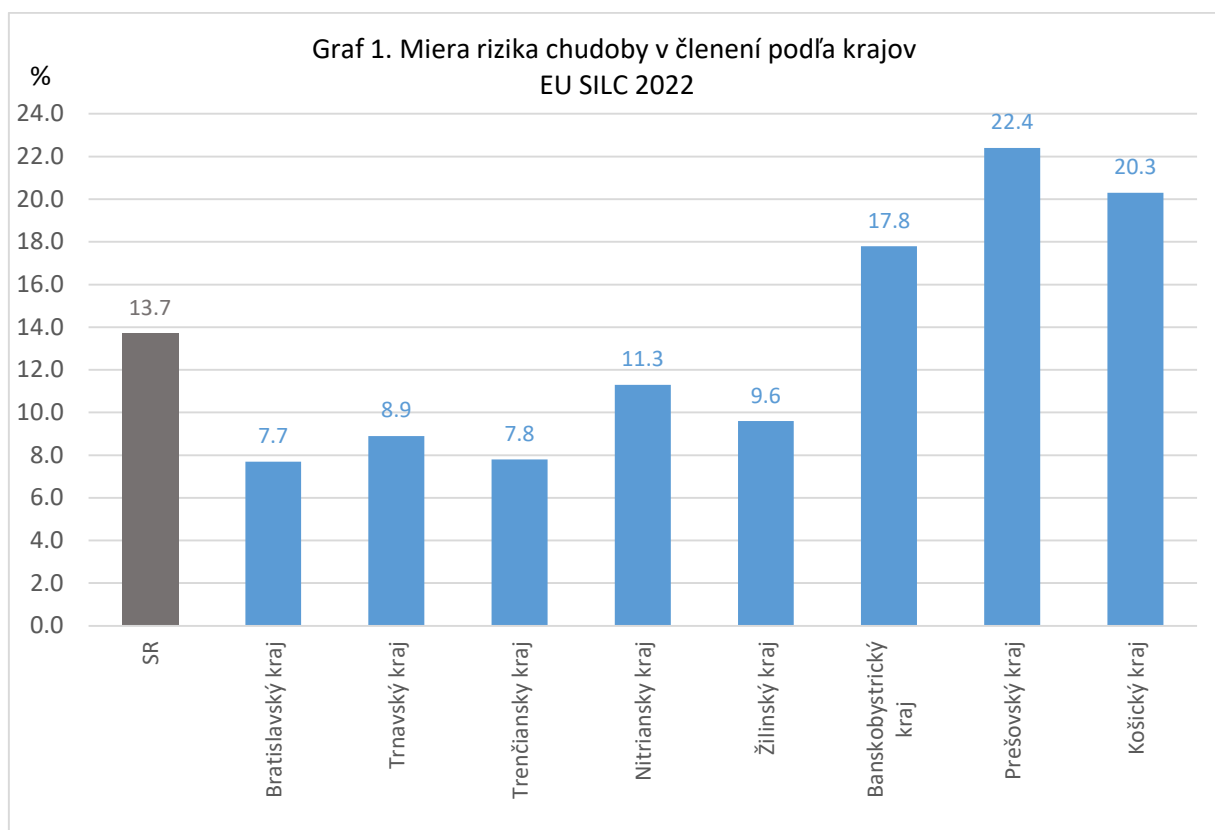
Všeobecné zdravie - predstavuje zahrnutie rôznych dimenzií zdravia, t.j. fyzických, sociálnych a emocionálnych funkcií a biomedicínskych znakov a symptómov, keď respondovaná osoba hodnotila svoj zdravotný stav zo subjektívneho hľadiska. Zdravotný stav sa nevzťahuje k veku. Dočasné (prechodné) zdravotné problémy sa nebrali do úvahy.

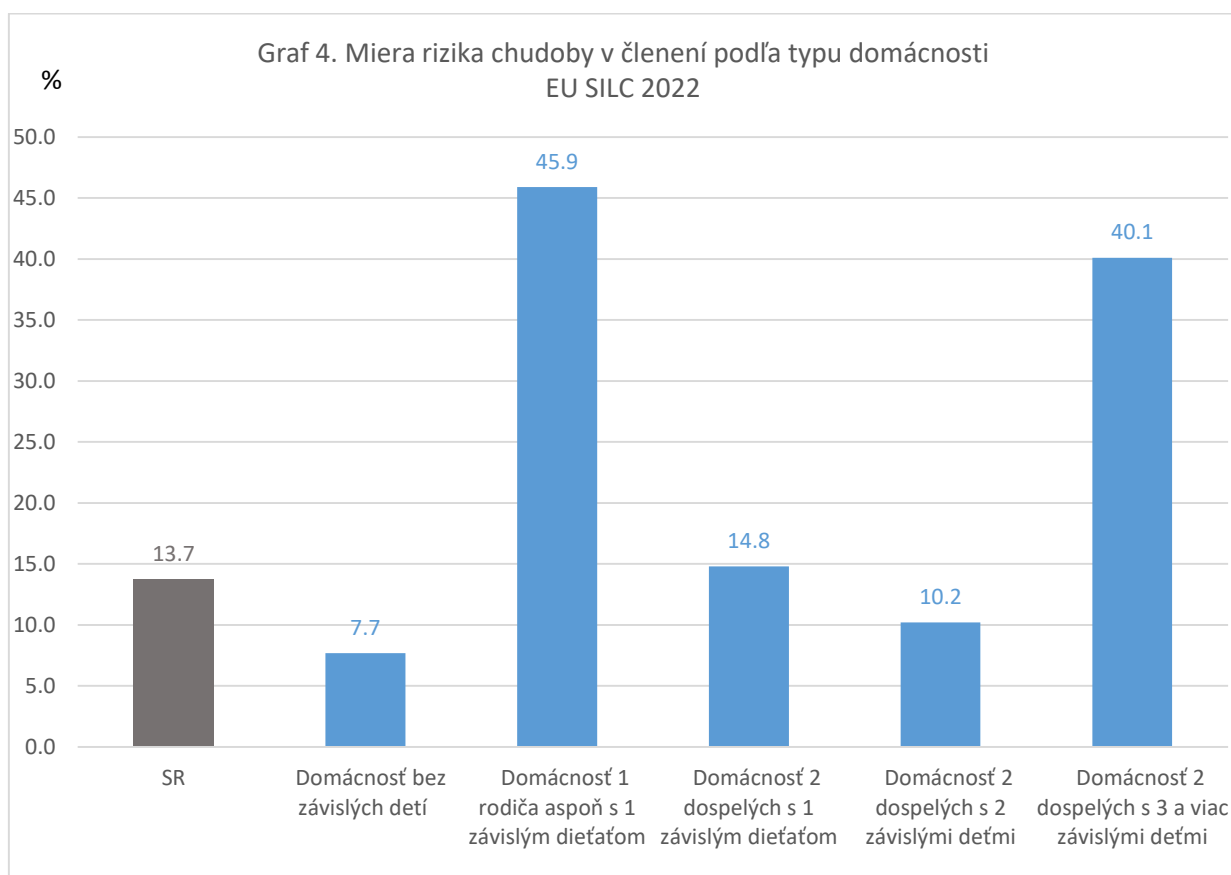
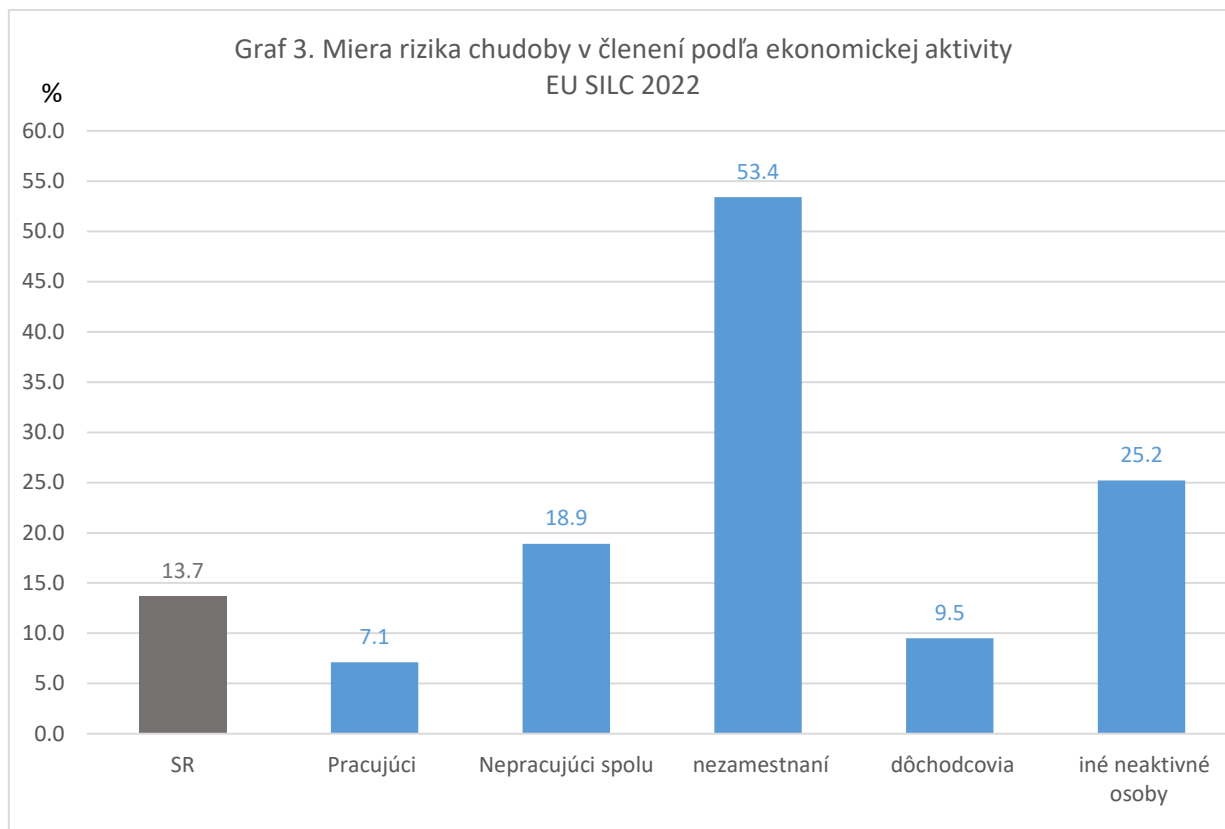
Pri obmedzení aktivít zo zdravotných dôvodov respondovaná osoba subjektívne ohodnotí, či je obmedzovaná v bežných činnostiach nejakými pretrvávajúcimi fyzickými alebo mentálnymi zdravotnými problémami, chorobou alebo invaliditou oproti všeobecnému štandardu populácie.

Pri chronických stavoch išlo o trvalý stav, pri ktorom sa dá očakávať, že bude vyžadovať dlhodobé obdobie kontrolovania, pozorovania alebo starostlivosti. Patria sem aj opakované problémy, ktoré sú sezónneho alebo nesúvislého charakteru, ale aj dôsledky zranení/úrazov, vrodených chýb a pod.

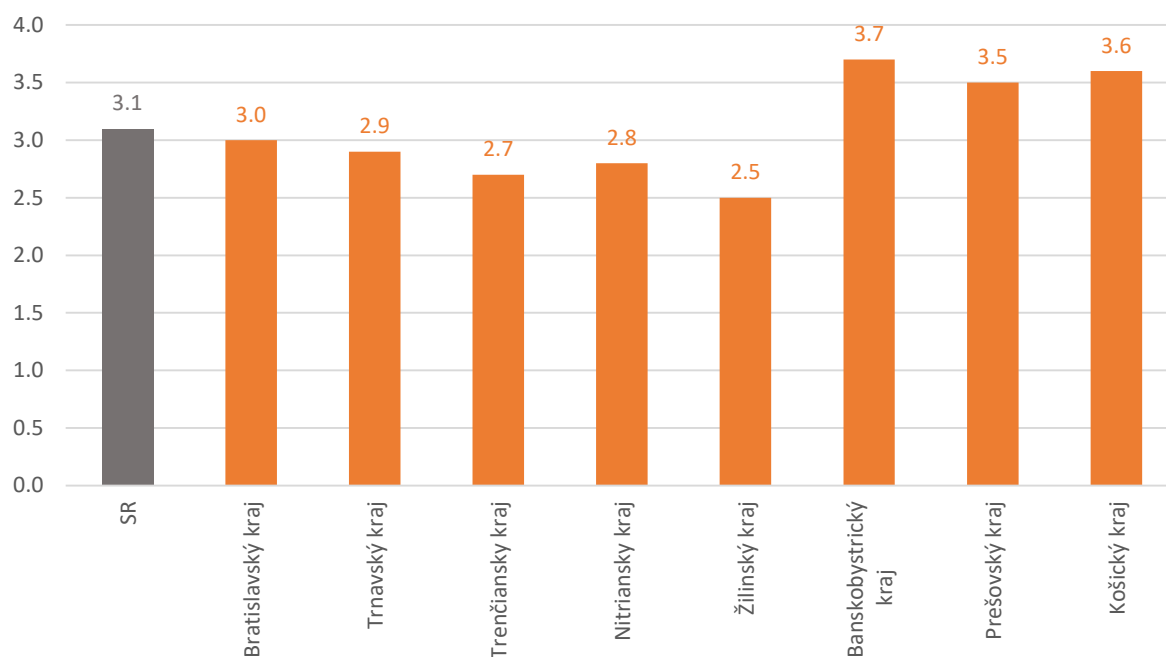

GRAFY

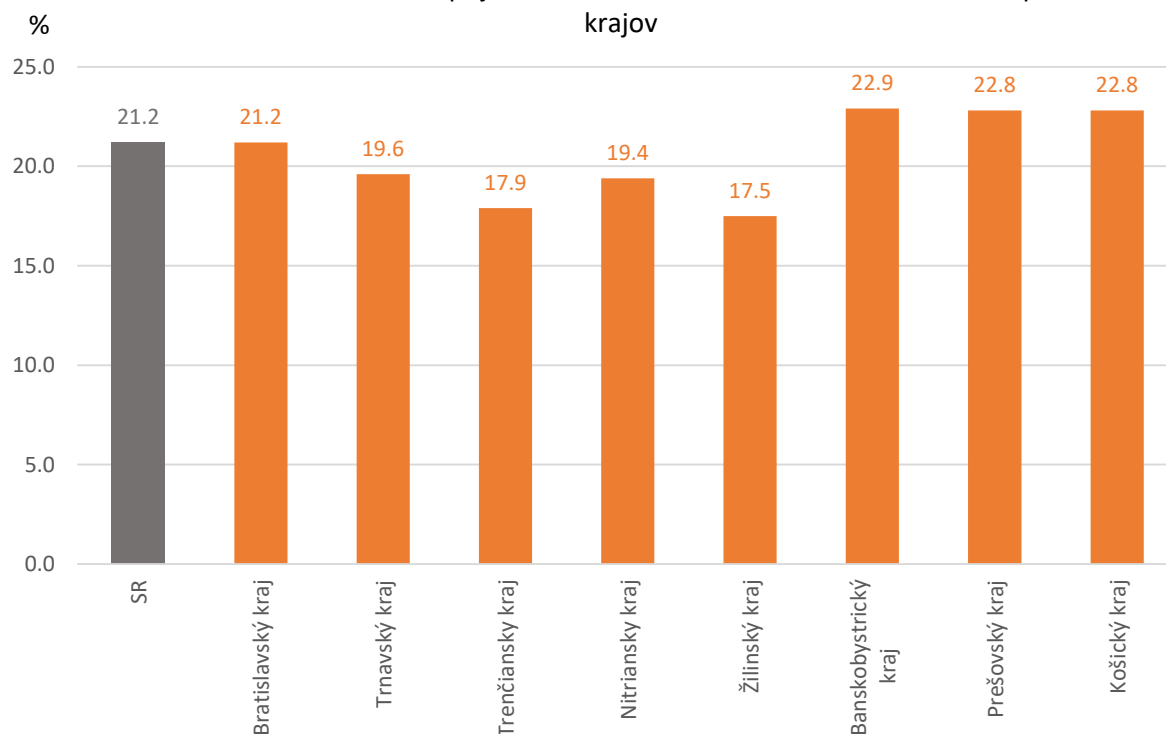

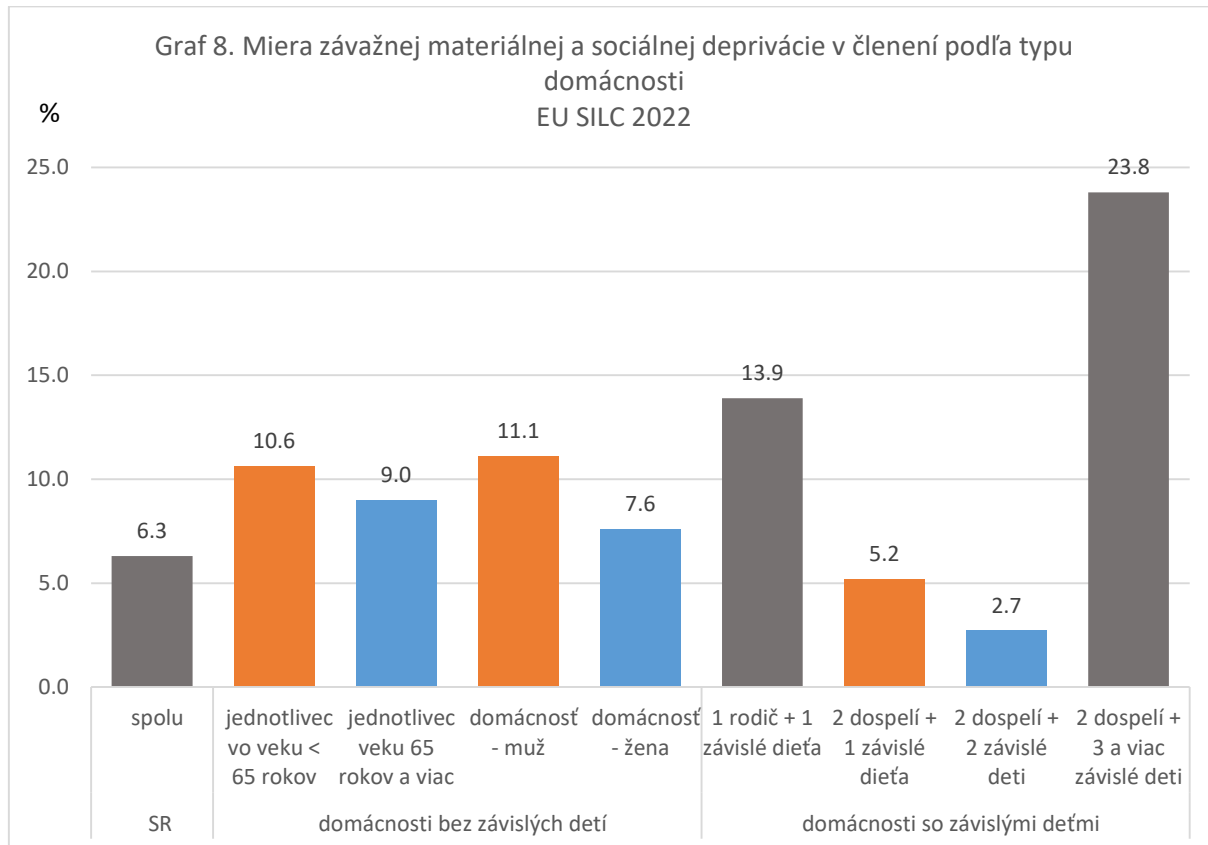
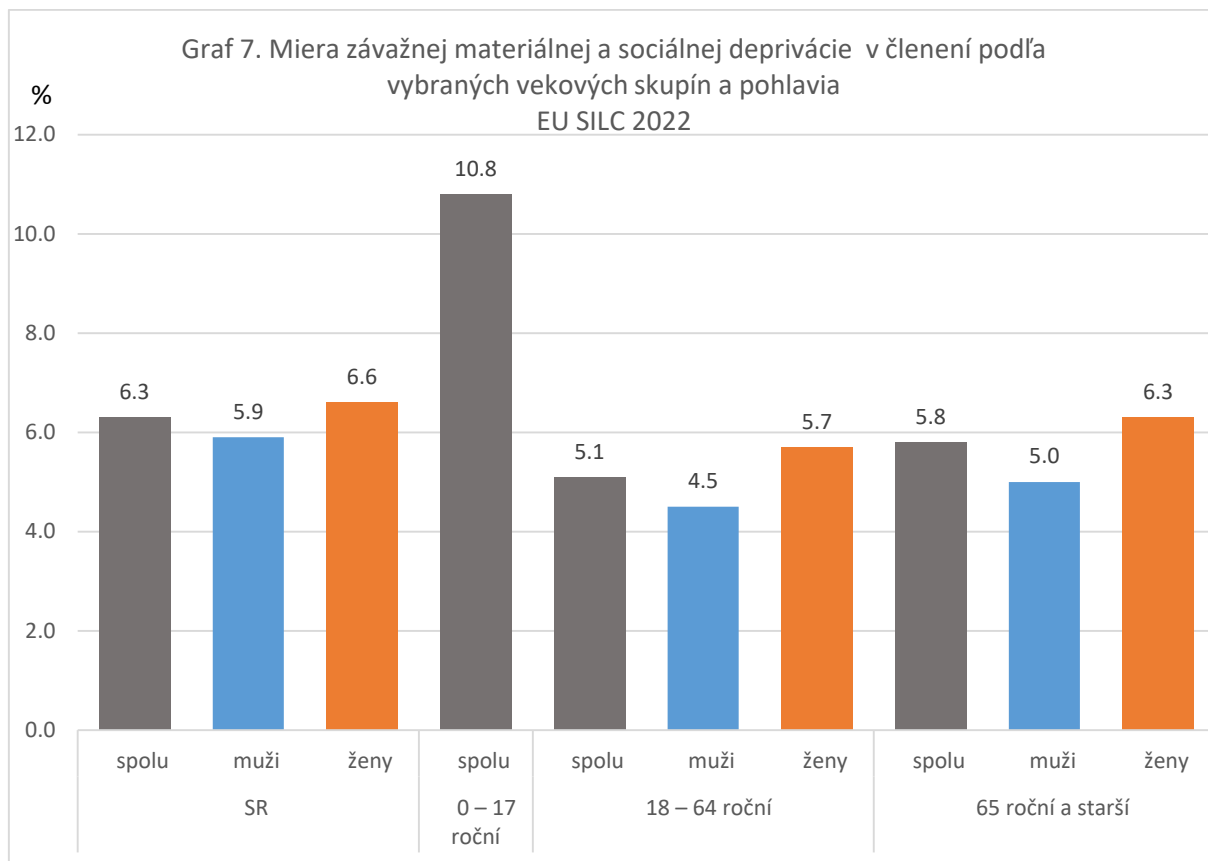

Graf 5. Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 pomer príjmov
horného a dolného kvintilu v členení podľa krajov
EU SILC 2022

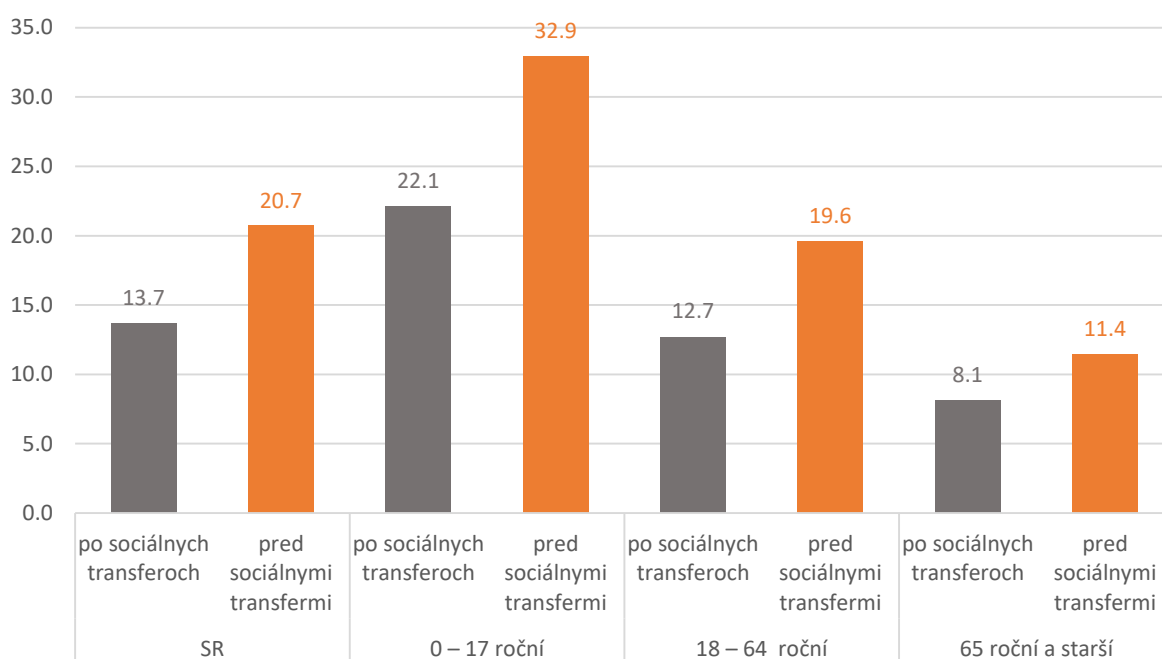

Graf 6. Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa krajov

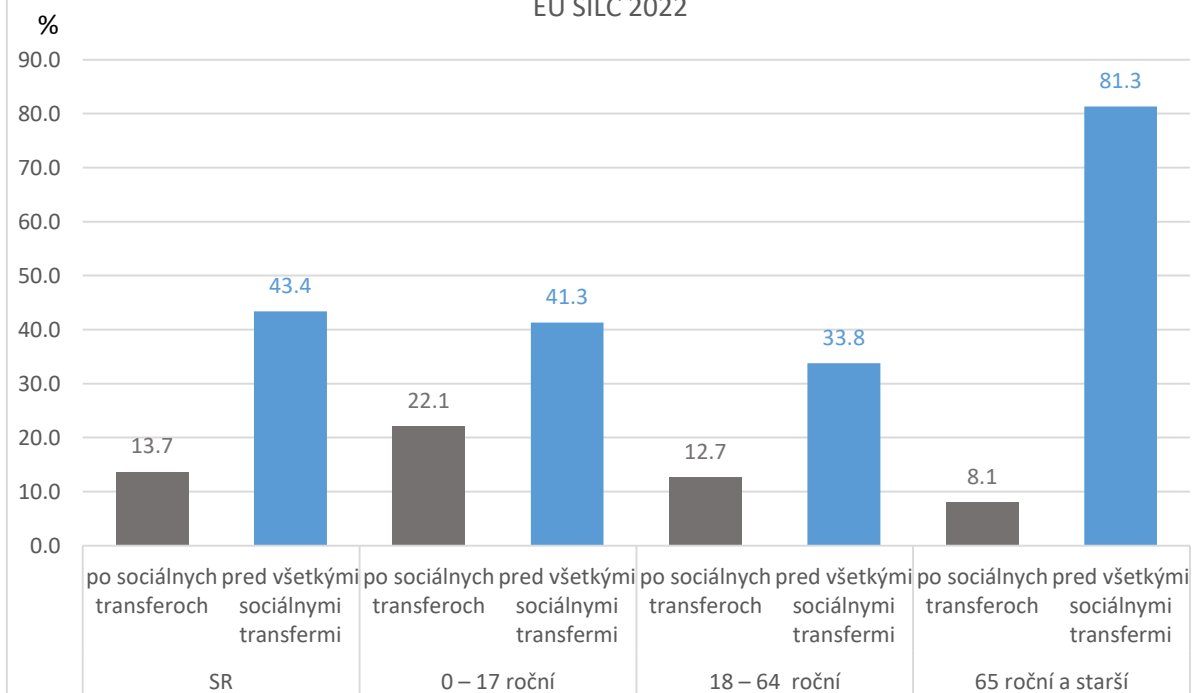

Graf 9. Miera rizika chudoby podľa vekových skupín - po všetkých sociálnych transferoch a pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok
EU SILC 2022

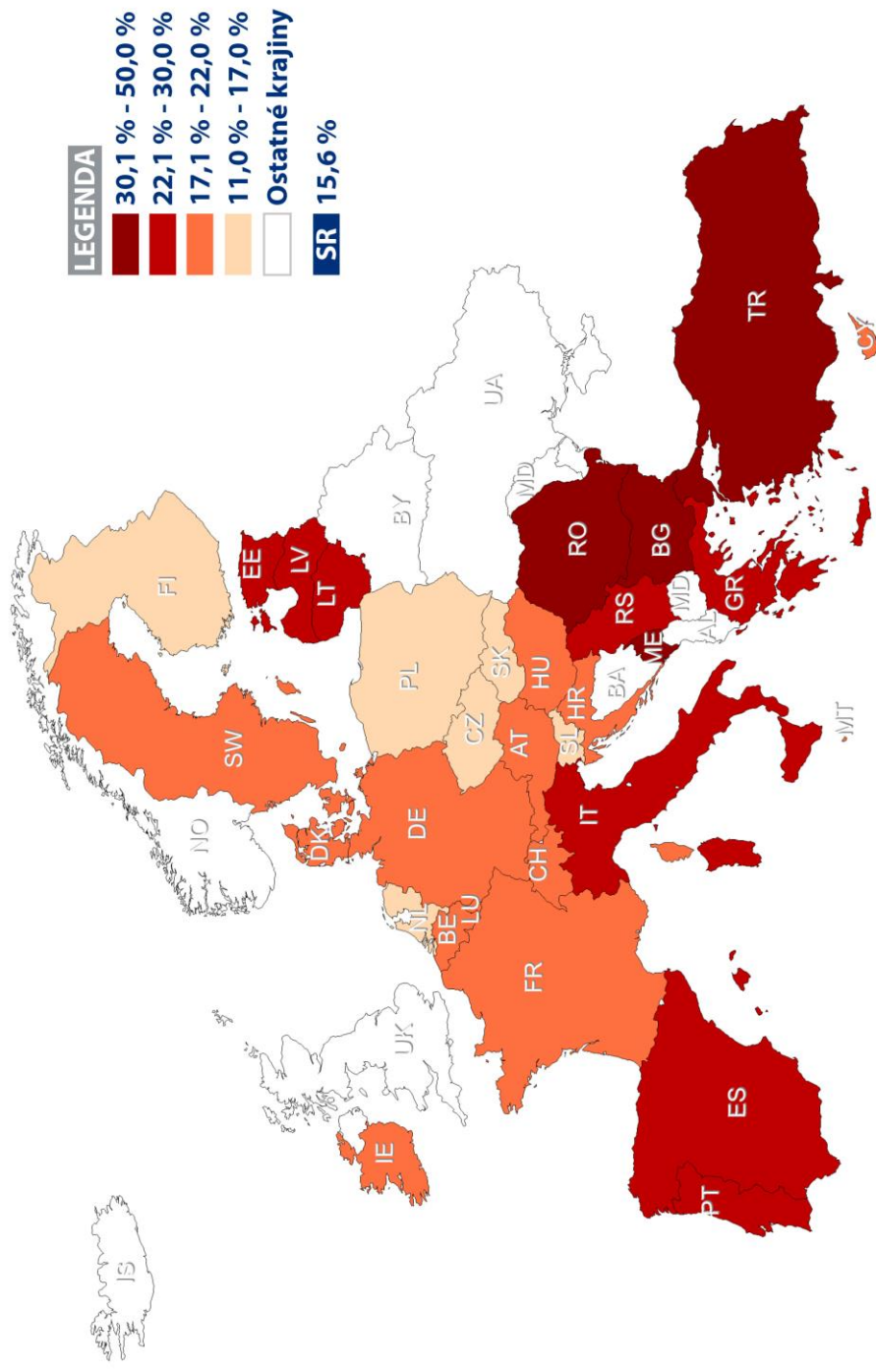

Graf 10. Miera rizika chudoby podľa vekových skupín - po všetkých sociálnych transferoch a pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok)
EU SILC 2022

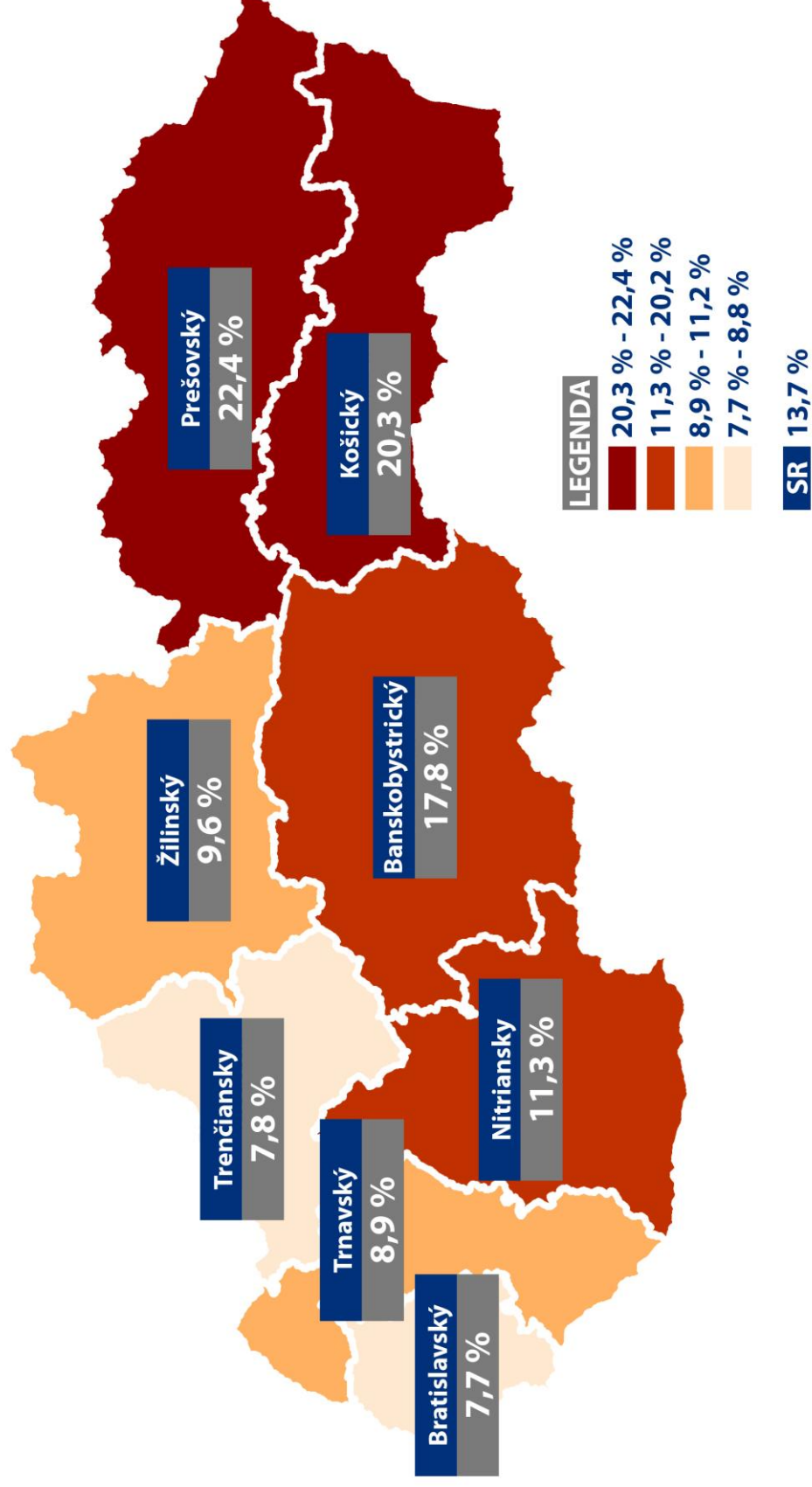
TEMATICKÉ MAPY

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2021

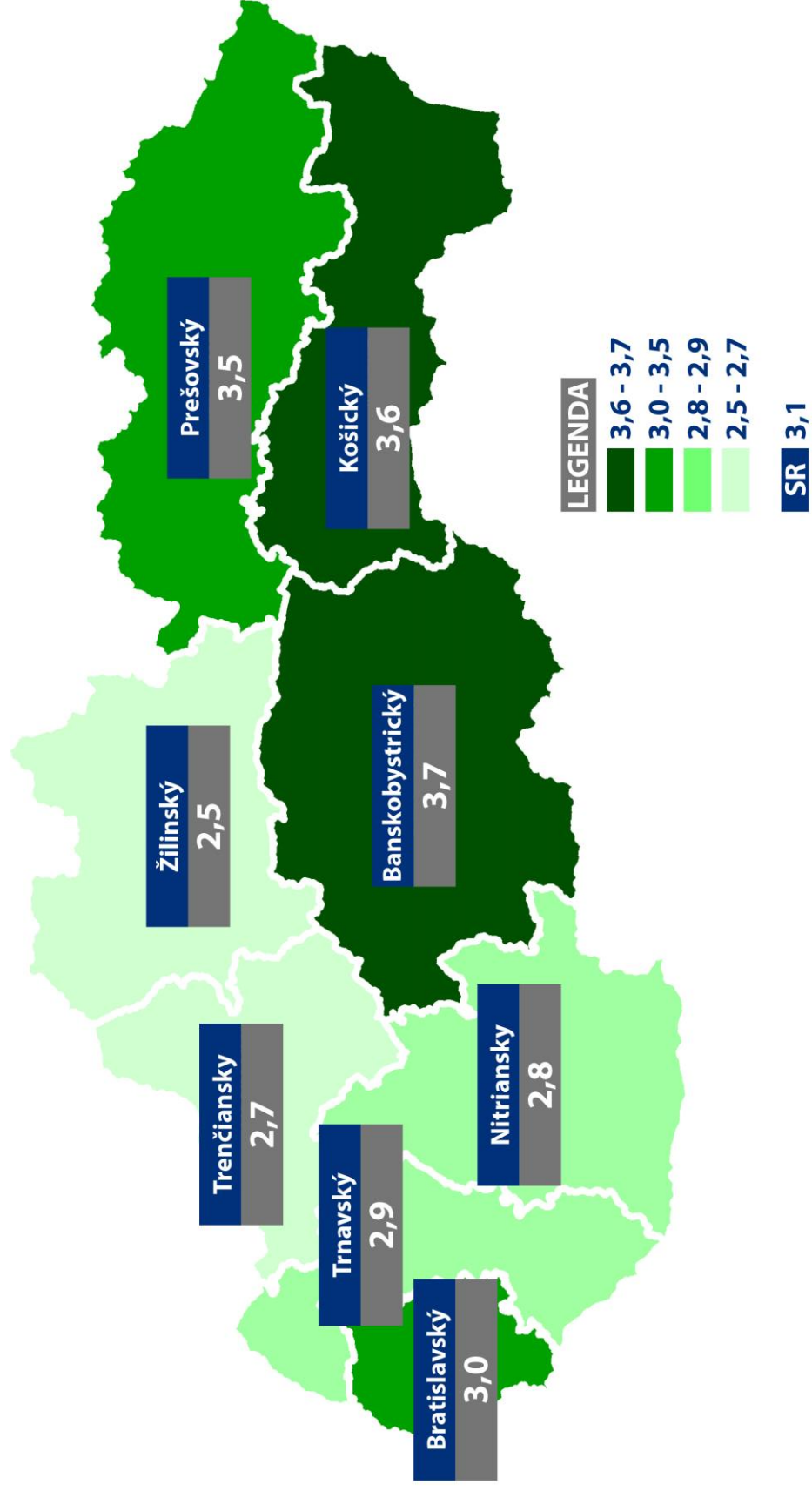

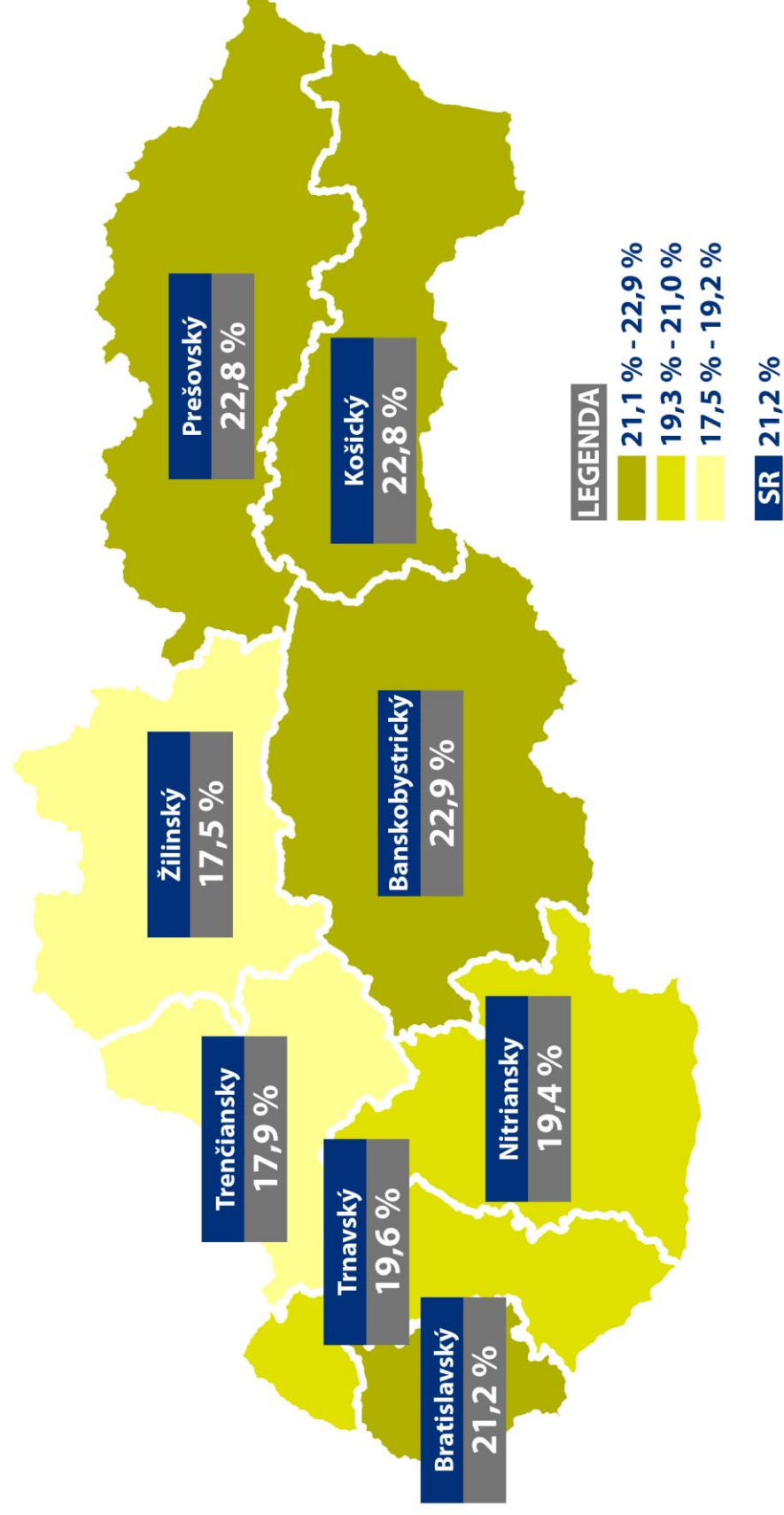
Celková miera rizika chudoby po sociálnych transferoch v členení podľa krajov, EU SILC 2022

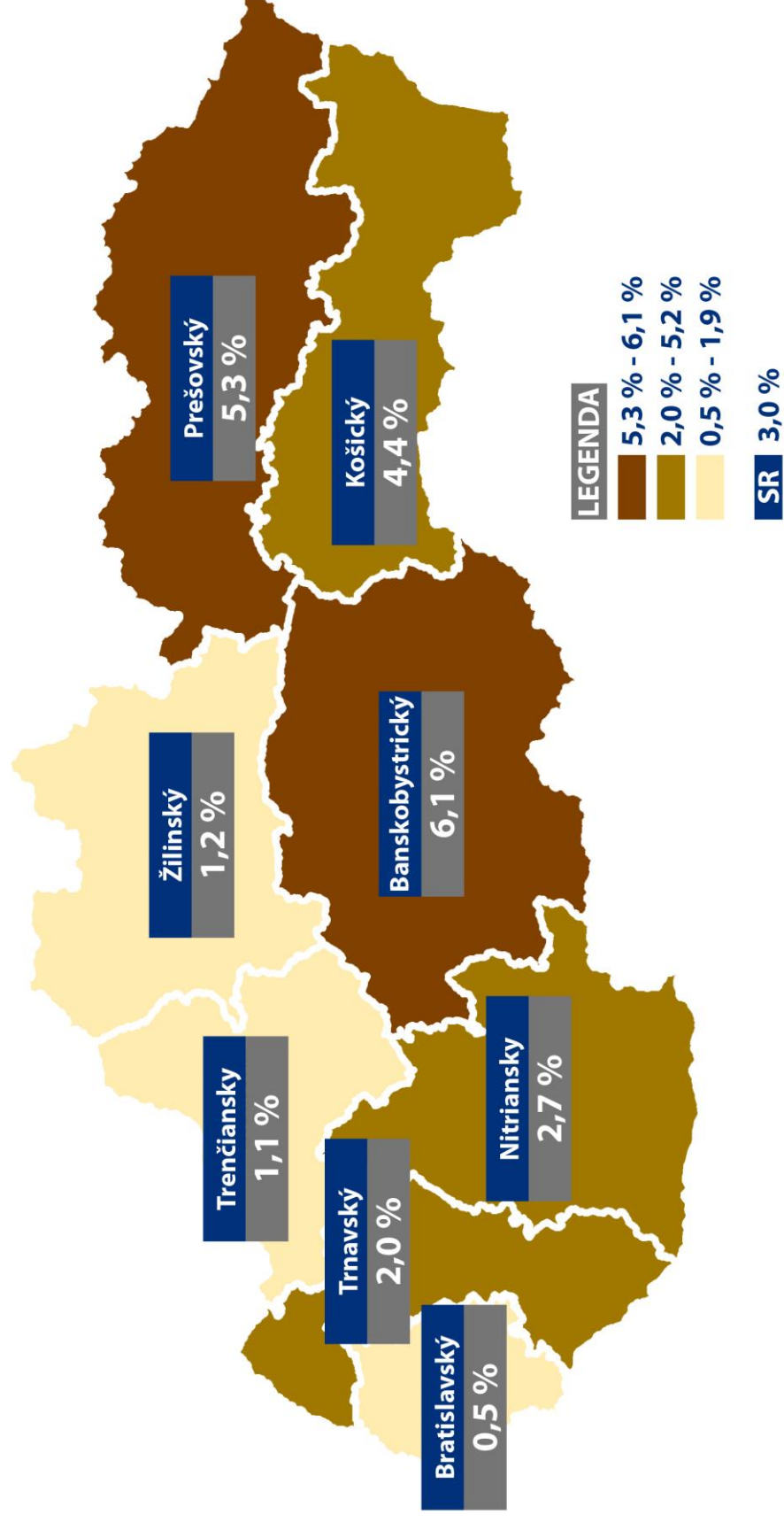
Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa krajov, EU SILC 2022

Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity v členení podľa krajov, EU SILC 2022

EU SILC 2022
Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

ISBN 978-80-8121-913-9 (online)

www.statistics.sk